

Crisisplan Waterschap Limburg

Versie 3.0

Bezoekadres
Maria Theresialaan 99
6043 CX Roermond

Postadres
Postbus 2207
6040 CC Roermond

IBAN
NL10NWAB0636750906
KvK 67682065

088-8890100
info@waterschaplimburg.nl
waterschaplimburg.nl

titel Crisisplan Waterschap Limburg
subtitel Versie 3.0
datum 2 oktober 2024
versie 3.0
status DEFINITIEF, zoals vastgesteld door het Algemeen Bestuur
zaaknr. 2023 – Z16061
documentnr. WLDOC-903751146-7800

Dit document is vastgesteld door het algemeen bestuur Waterschap Limburg op 2 oktober 2024

Versiebeheer

Een crisisplan is een levend document. Nieuwe ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht kunnen aantonen dat er zaken bijgesteld of gemuteerd moeten worden. Daar dit een bestuurlijk vastgesteld document is, willen wij voorkomen dat voor elke mutatie het geheel wederom bestuurlijk moet worden vastgesteld. Daarom is onderstaande wijzigingstabel in dit crisisplan opgenomen, waarop de clustermanager en directeur akkoord geven.

Om de documentatie actueel te houden vindt minimaal vierjaarlijks revisie van het crisisplan plaats door de adviseur crisisbeheersing.

Versie	Datum	Reden wijziging	Toelichting	Wijziging door	Paraaf clustermanager	Paraaf directeur
3.0	2 oktober 2024	Algehele revisie		Vastgesteld door het Algemeen Bestuur		

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	6
1.1.	Introductie	6
1.2.	Doel en doelgroep	6
1.3.	Hiërarchie in planvorming	7
1.4.	Definities	8
1.5.	Leeswijzer	9
2.	Wettelijk kader en beschrijving beheergebied	10
2.1.	Wettelijk kader	10
2.1.1.	Wettelijk kader bij het voorkomen van crises	10
2.1.2.	Wettelijk kader bij bestrijding van crises	10
2.2.	Bevoegdheden	11
2.3.	Beheergebied	13
3.	Risicoprofiel	14
4.	Crisisstructuur	15
4.1.	Overzicht crisisbeheersingsorganisatie	15
4.2.	Reguliere incidentbestrijding	17
4.2.1.	Regieteam	17
4.3.	De crisisbeheersingsorganisatie	18
4.3.1.	WAT	18
4.3.2.	WOT	20
4.3.3.	WBT	22
4.4.	Ondersteunende teams tijdens een calamiteit	24
4.4.1.	Werkgebiedsteam Horst/Sittard / responsteam WBL	24
4.4.2.	Scenarioteam	25
4.4.3.	Crisis Informatie Centrum	26
5.	Crisisprocessen	27
5.1.	Melding en alarmering	27
5.2.	Opschaling	27
5.2.1.	Opschalingscriteria	28
5.2.2.	Wijze van opschaling	29
5.2.3.	Opschaling van partners	30
5.3.	Leiding en coördinatie	30
5.4.	Informatiemanagement	31

5.4.1.	Netcentrisch werken	31
5.4.2.	Afstemming tussen crisisfunctionarissen	32
5.4.3.	Informatiemanagement met veiligheidsregio('s)	33
5.5.	Crisiscommunicatie	33
5.6.	Afschaling en nafase	35
5.6.1.	Afschaling	35
5.6.2.	Nafase	35
5.6.3.	Nazorg en overdracht	36
6.	Externe crisispartners	37
6.1.	Veiligheidsregio's	37
6.1.1.	Opschaling in veiligheidsregio's: GRIP	37
6.1.2.	Rampbestrijdingsplan Hoogwater Limburg	38
6.2.	Samenwerking met waterbeheerders	39
6.3.	Landelijke crisispartners	40
6.3.1.	Rijkswaterstaat	40
6.3.2.	Defensie	40
6.4.	Samenwerking België/Duitsland	40
7.	Activiteiten koude fase	41
7.1.	Evalueren	41
7.2.	Kwaliteitsborging	42
7.3.	Revisie	42
8.	Afkortingen	43
Bijlage 1	Crisis Informatie Centrum Waterschap Limburg (CIC WL)	44
Bijlage 2	Opschaling crisisorganisatie RWS	45

1. Inleiding

Noot vooraf:

Artikel 19.14 Omgevingswet verplicht waterbeheerders tot het opstellen van een **calamiteiten**plan. In aansluiting op de benamingen gehanteerd door de ketenpartners kiezen we als Waterschap Limburg ervoor dit plan **crisis**plan te noemen.

1.1. Introductie

Waterschap Limburg (WL) heeft als waterbeheerder de wettelijke taak om binnen zijn beheergebied voor de hele provincie Limburg te zorgen voor veilige dijken, droge voeten en schoon en voldoende water. Helaas kunnen er situaties ontstaan waardoor het watersysteembeheer, de waterkeringen en/of het zuiveringsbeheer (ernstig) in gevaar kunnen komen. Daarom bereiden we ons voor op zulke situaties, met als doel schadelijke gevolgen te voorkomen, te beperken of te bestrijden. Door externe ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, veranderende wet- en regelgeving, verwachtingen van onze omgeving en samenwerking op regionaal, nationaal en internationaal niveau, is het belang van goede voorbereiding gegroeid.

Waterschapsbedrijf Limburg

Het Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) is nog tot 1 januari 2025 een dochterorganisatie van Waterschap Limburg. Beide organisaties vallen onder hetzelfde Algemeen bestuur en staan onder leiding van dezelfde dijkgraaf. In geval van een calamiteit waarvoor wordt opgeschaald naar coördinatiefase 2 vallen beide organisaties onder dezelfde Waterschap Operationeel Leider (leider van het Waterschap Operationeel Team). Beide organisaties zijn individueel verantwoordelijk voor de bemensing/bezetting van de interne crisisbeheersingsorganisatie. Het Waterschap Beleidssteam (WBT) behartigt de bestuurlijke belangen van beide organisaties.

In dit plan is de crisisbeheersingsorganisatie van WBL ook beschreven. In de warme fase lopen de operationele contacten via de incidentenwacht WL en de Leider Actie Centrum WBL. In de paragrafen 4.3.1, 4.3.2 en 4.3.3 is beschreven hoe WBL en WL samenwerken en afstemmen in de verschillende teams.

In de koude fase hebben beide organisaties een regulier overleg over crisispreparatie met een geplande cyclus van viermaal per jaar.

1.2. Doel en doelgroep

De visie van de waterschappen op samenwerking binnen crisisbeheersing stelt dat waterschappen als lerende crisisbeheersingsorganisaties traditionele en nieuwe crisistypen proactief samen met het netwerk van crisispartners aanpakken. In de 'Visie crisisbeheersing waterschappen 2030' heeft de Unie van Waterschappen beschreven dat ernaar gestreefd wordt dat waterschappen een veerkrachtige en betrouwbare crisispartner zijn en dat regionale samenwerking versterkt wordt. Gezien de ligging van Limburg is voor WL ook de internationale samenwerking van belang. Als waterschap sluiten wij aan bij deze landelijke visie, om daarnaast als intern uitgangspunt ernaar te streven dat zo lang mogelijk binnen de reguliere lijn werkzaamheden worden opgepakt en bestreden.

Het doel van dit crisisplan is tweeledig:

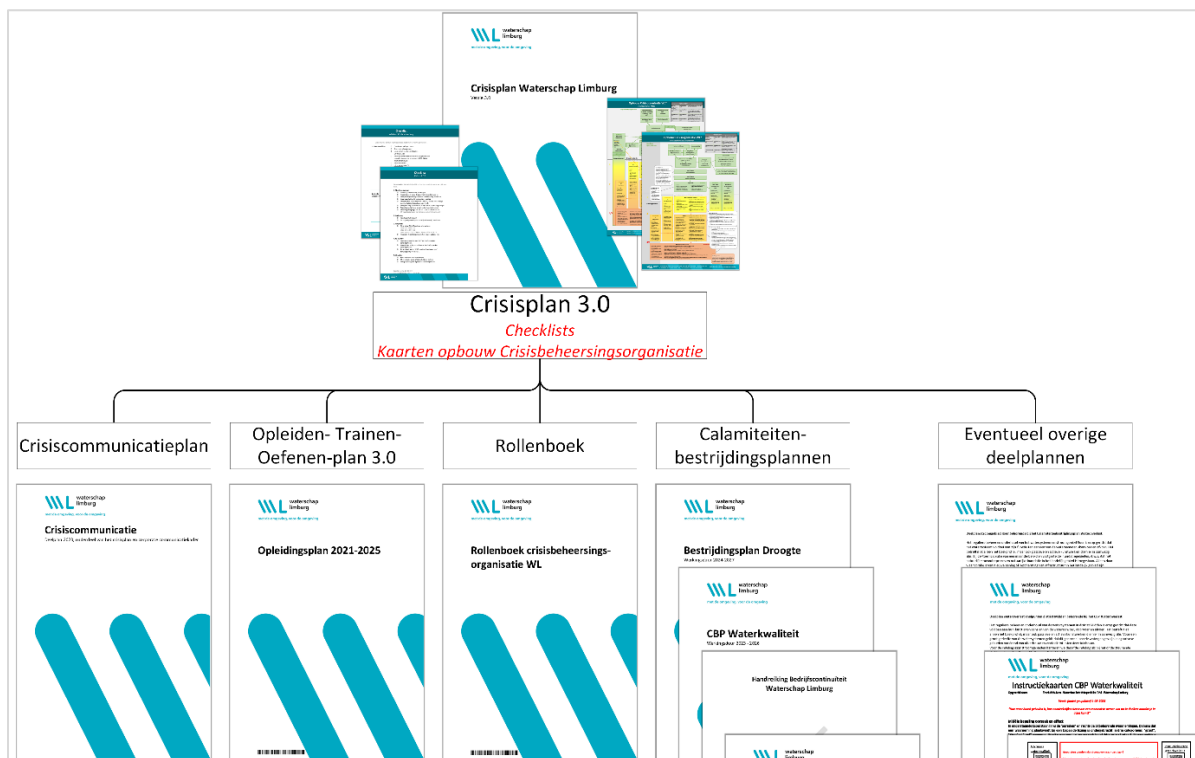
1. Op hoofdlijnen vastleggen hoe het waterschap zich organiseert en hoe het waterschap optreedt bij een calamiteit;
2. Betrokken medewerkers, bestuurders en netwerkpartners daarover informeren. Dit crisisplan is afgestemd op de crisis- en rampenbestrijdingsplannen van de betrokken veiligheidsregio's en waterbeheerders.

De doelgroepen van dit crisisplan zijn betrokkenen binnen en buiten de crisisbeheersingsorganisatie van WL. Betrokkenen in de crisisbeheersingsorganisatie kunnen dit crisisplan in de koude fase als naslagwerk gebruiken en in de warme fase als leidraad of checklist. Betrokkenen buiten de crisisbeheersingsorganisatie krijgen via dit crisisplan inzicht in hoe de crisisbeheersingsorganisatie van WL is ingericht en te werk gaat. Daarnaast is dit crisisplan ook bedoeld als houvast voor andere organisaties om hun voorbereiding en planvorming af te stemmen.

1.3. Hiërarchie in planvorming

In onderstaande figuur 1 is een (functioneel) overzicht te vinden van de planvorming waar Waterschap Limburg over beschikt in het kader van calamiteiten- en crisismanagement. Het Crisisplan 3.0 vormt het hoofdplan waarin de gehele crisisstructuur en -werkwijze beschreven staat. Gelieerd aan dit overkoepelende plan, bestaat er een aantal deelplannen, zoals het crisiscommunicatieplan, opleidingsplan en rollenboek¹. Ook vormt het Crisisplan 3.0 de basis voor onderliggende calamiteitenbestrijdingsplannen (zoals die er zijn voor de onderwerpen wateroverlast, droogte, waterkwaliteit en bedrijfscontinuïteit) en eventueel nog te ontwikkelen deelplannen. Daarnaast worden/zijn enkele aan dit crisisplan ondersteunende documenten ontwikkeld, die crisisfunctionarissen kunnen gebruiken ten tijde van een crisis. Voorbeelden hiervan zijn checklists en de kaarten opbouw crisisbeheersingsorganisatie (samenvatting van het Crisisplan).

¹ Het team crisisbeheersing van het Waterschap Limburg draagt niet de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van alle deelplannen. Het deelplan crisiscommunicatie is bijvoorbeeld ook een deelplan van het Corporate Communicatieplan en valt daarmee onder verantwoordelijkheid van het cluster Communicatie.

Figuur 1 Overzicht planvorming Waterschap Limburg

1.4. Definities

Voor de aanduiding van een ongewenste gebeurtenis kunnen verschillende termen worden gebruikt. Hieronder staat per term beschreven wat voor type gebeurtenis hiermee wordt bedoeld:

- *Verstoring*: Een afwijking in het bedrijfsproces, die door de uitvoerende medewerker(s) kan worden opgelost binnen het reguliere mandaat.
- *Incident*: Een (reeks van) gebeurtenis(sen) in het bedrijfsproces, die door de lijnorganisatie binnen de reguliere beheer- en onderhoudsactiviteiten kan worden opgelost, maar eventueel extra regie of coördinatie vraagt (inzet Coördinator Incidentmanagement WBL of Regieteam WL).
- *Calamiteit*: Omstandigheden, of (een reeks van) gebeurtenis(sen) waardoor de goede staat en/of werking van een of meer waterstaats- of zuiveringstechnische werken onmiddellijk en ernstig in het ongerede is of dreigt te geraken, of omstandigheden die de uitvoering van de kerntaken van het waterschap bedreigen (bijvoorbeeld uitval ICT, personeel of nutsvoorzieningen), waarbij tijdelijk en multidisciplinair – van de reguliere bedrijfsvoering afwijkende – leiding en coördinatie door het waterschap vereist is voor wat betreft de inzet van mensen, middelen en informatievoorziening.
- *Crisis*: Een situatie waarin een vitaal belang van de samenleving is aangetast of dreigt te worden aangetast en waarin de normale middelen ontoereikend zijn om tegen deze bedreiging op te treden.

Het betreft gebeurtenissen of dreiging van gebeurtenissen met gevolgen voor de waterkering, waterbeheersing, waterkwaliteit en/of bedrijfscontinuïteit, die ertoe noodzakelijke beslissingen en acties te (onder)nemen, waarin het beleid in normale omstandigheden niet voorziet.

- *Ramp*: Een zwaar ongeval of een andere gebeurtenis waarbij het leven en de gezondheid van veel personen, het milieu of grote materiële belangen in ernstige mate zijn geschaad of worden

bedreigd en waarbij een gecoördineerde inzet van diensten of organisaties van verschillende disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken. (Bron: Wet veiligheidsregio's)

1.5. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van dit crisisplan wordt het wettelijk kader rondom calamiteiten en crises bij Waterschap Limburg beschreven, inclusief een beschrijving van het beheergebied van het waterschap.

Vervolgens geeft hoofdstuk 3 een overzicht van het risicoprofiel dat door het waterschap is opgesteld, waarbij wordt ingegaan op de kans op en de mogelijke schade van verschillende risicogebeurtenissen, die kunnen plaatsvinden.

Hoofdstuk 4 beschrijft de crisisstructuur zoals deze binnen Waterschap Limburg bestaat. Per team worden de rollen, taken, verantwoordelijkheden, samenstelling en overige bijzonderheden beschreven.

Hoofdstuk 5 gaat vervolgens in op de werkwijzen tijdens een calamiteit of crisis. Het beschrijft de crisisprocessen, zoals melding & alarmering, op- en afschaling, leiding & coördinatie, informatiemanagement en crisiscommunicatie.

In hoofdstuk 6 worden de rollen, taken en verantwoordelijkheden van externe crisispartners beschreven, inclusief de verhouding van deze partijen tot het waterschap tijdens een calamiteit of crisis.

In hoofdstuk 7 zijn de activiteiten beschreven van Waterschap Limburg in de koude fase, ter voorbereiding op calamiteiten en crises en ter afronding ervan.

In hoofdstuk 8 is een lijst opgenomen met alle in dit plan gebruikte afkortingen.

2. Wettelijk kader en beschrijving beheergebied

2.1. Wettelijk kader

In (voorheen de Waterwet en in het Waterbesluit en per 1 januari 2024) de Omgevingswet staan de bevoegdheden en/of verplichtingen opgenomen die aan overheden zijn opgelegd in het kader van het voorkomen van calamiteiten. De dijkgraaf is als voorzitter van Waterschap Limburg verantwoordelijk voor de portefeuille crisisbeheersing.

2.1.1. Wettelijk kader bij het voorkomen van crises

- **Artikel 19.14 Omgevingswet:** het waterschap moet een calamiteitenplan opstellen en oefenen in doeltreffend optreden bij gevaar. Het plan moet zijn afgestemd op liggende crisisplannen (van crisispartners) en voor het waterbeheer van belang zijnde bestrijdingsplannen. Het ontwerp-calamiteitenplan dient voor commentaar te worden gezonden aan het bestuur van de twee veiligheidsregio's Zuid-Limburg en Limburg-Noord.
- **Artikel 3.15 Besluit kwaliteit leefomgeving:** de regels die ten aanzien van de eisen aan het calamiteitenplan worden gesteld.

2.1.2. Wettelijk kader bij bestrijding van crises

In onderstaande wet- en regelgeving staan de bijzondere bevoegdheden van het waterschap (en andere overheden) tijdens het bestrijden van een crises:

- **Artikel 96 Waterschapswet:** De dijkgraaf (of diens loco) mag onder bijzondere omstandigheden maatregelen treffen waartoe het algemeen bestuur en dagelijks bestuur bevoegd zijn als het niet mogelijk is deze besturen bij elkaar te roepen. Voor een snel en doeltreffend handelen bij dreigend en dringend gevaar beschikt de dijkgraaf over deze bijzondere bevoegdheid. Deze kan worden gebruikt zonder overleg vooraf, maar moet wel achteraf worden gemeld aan het bestuur dat de maatregelen normaal gesproken zou hebben getroffen. (Ter illustratie: een dijk staat op doorbreken, geen minuut te verliezen.)
- **Artikel 19.15 Omgevingswet:** Het dagelijks bestuur mag in geval van gevaar afwijken van de wettelijke voorschriften, waarbij wel geldt dat er geen maatregelen getroffen mogen worden die in strijd zijn met de Grondwet of internationale verplichtingen.
Achteraf moet verantwoording worden afgelegd:
 - Aan Gedeputeerde Staten dient gemeld te worden dat van deze bevoegdheid gebruik is gemaakt;
 - Aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat dient gemeld te worden dat gebruik is gemaakt van deze bevoegdheid indien een primaire waterkering in gevaar was;
 - Het waterstaatswerk dient weer zoveel mogelijk in overeenstemming gebracht te worden met de legger;
 - Er moet worden geëvalueerd over de maatregelen en het in overeenstemming brengen met de legger. Rapportage vindt plaats aan Gedeputeerde Staten en de veiligheidsregio. Bij een primaire waterkering wordt het rapport aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat en de veiligheidsregio gezonden.

- **Wet veiligheidsregio's:** hierin is geregeld dat het regionale bestuur een coördinerende rol vervult bij de bestrijding van rampen en de beheersing van een crisis, door zowel afstemming tussen partners binnen de veiligheidsregio als daarbuiten te organiseren en faciliteren. In artikel 5 wordt gesteld dat de burgemeester het opperbevel heeft in geval van een ramp of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan. Degenen die aan de bestrijding van een ramp deelnemen, staan onder zijn bevel. Bij een bovenregionale crisis ligt het opperbevel bij de voorzitter van de veiligheidsregio, meestal is dit de burgemeester van de grootste gemeente in de regio.
- **Artikelen 175 en 176 Gemeentewet:** in deze artikelen staat de handhaving van de openbare orde door de burgemeester en bevoegdheden bij rampen.
- **Artikel 73 Onteigeningswet:** Bij watersnood kan het dagelijks bestuur, de dijkgraaf en ieder daartoe door het dagelijks bestuur van het waterschap aangewezen lid van dat bestuur, de waterkering van een ander ogenblikkelijk in bezit nemen als dat volstrekt noodzakelijk is. Onder watersnood wordt niet alleen verstaan doorgebroken of overstroomde dijken, maar ook dringend of dreigend gevaar voor doorbraak of overstroming. Het besluit tot inbezitneming moet zo spoedig mogelijk in de openbare registers worden ingeschreven. Het eigendom gaat onmiddellijk op het waterschap over vrij van alle lasten en rechten.
- **Artikel 2.32 Aanbestedingswet 2012:** Bij onvoorzien en niet aan het waterschap te wijten gebeurtenissen kan het dagelijks bestuur gebruik maken een 'onderhandelingsprocedure zonder aankondiging' (een-op-een gunnen). De voorwaarde is dat door dwingende spoed de termijnen van de reguliere aanbestedingsprocedures (inclusief de daarbij behorende termijnen) niet kunnen worden gevolgd.
- **Artikel 2 Ambtsinstructie van de Commissaris van de Koning:** De Commissaris van de Koning geeft de in de provincie werkzame rijksambtenaren en personen deel uitmakend van de krijgsmacht aanwijzingen met betrekking tot de wijze waarop tijdens calamiteiten wordt samengewerkt met onder andere waterschapsbesturen. De functionarissen zijn verplicht de aanwijzingen op te volgen. De minister die het aangaat kan de aanwijzingen ongedaan maken.
- **Artikel 1.17 Waterschapsverordening Limburg:** Het dagelijks bestuur kan in geval van grote schaarste of overvloed aan water, aanmerkelijke verslechtering van de kwaliteit daarvan, bij het in ongereede raken van een waterstaatswerk of indien zodanige omstandigheid dreigt te ontstaan in afwijking van verleende vergunningen verbieden om water af te voeren naar en/of aan te voeren uit oppervlaktewaterlichamen, water te lozen op of te onttrekken aan oppervlaktewaterlichamen of grondwater te onttrekken of terugbrengen van water in de bodem.

Nota bene:

- **Artikel 10.3, lid 4 Omgevingswet:** Eigenaren en gebruikers van percelen in een oppervlaktewaterlichaam of bergingsgebied, moeten wateroverlast en overstromingen ten gevolge van de afvoer of tijdelijke berging van oppervlaktewater dulden.

2.2. Bevoegdheden

Het bestuur van het waterschap is wettelijk verantwoordelijk voor de goede staat van waterstaatswerken. Wanneer de omstandigheden daartoe noodzaken kan de dijkgraaf op eigen gezag met het oog op de veiligheid van waterstaatswerken onmiddellijk (nood)maatregelen treffen op basis van diens noodbevoegdheden (zie par. 2.1.2). Zodra afwegingen van waterstaatkundige aard gaan conflicteren met andere maatschappelijke belangen kan de besluitvorming bij een algemeen bestuursorgaan (zoals een gemeente, provincie of de Rijksoverheid) komen te liggen. Wanneer dat precies is, laat zich op voorhand niet vastleggen.

Indien een watercalamiteit de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van (de organisaties in) de veiligheidsregio('s) raakt en daarbij multidisciplinaire behoefte aan coördinatie bestaat, wordt opgeschaald naar de crisisorganisatie van de veiligheidsregio. Indien de veiligheidsregio opschaalt voor een calamiteit die de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het waterschap raakt, dan schaal het waterschap ook op. Het opschalen in de multidisciplinaire GRIP²-structuur is de bevoegdheid van de veiligheidsregio. De waterbeheerders behouden hun zelfstandige taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, voor de hen toegewezen taken met betrekking tot de technische zorg voor de waterstaatswerken. Het invullen van deze taken verloopt altijd in overleg met de betrokken burgemeester/voorzitter veiligheidsregio.

Bevoegdheden dijkgraaf

De dijkgraaf is de voorzitter van het bestuur van het waterschap. De taak en bevoegdheden van de voorzitter zijn beschreven in de Regeling van het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de Voorzitter van Waterschap Limburg houdende regels omtrent uitvoering waterschapstaken. In Artikel 17 zijn de taak en bevoegdheden beschreven in reguliere situaties.

In de Waterschapswet is in Artikel 96.1 specifiek opgenomen dat de voorzitter bevoegd is om maatregelen te treffen in acute omstandigheden:

“Wanneer de omstandigheden geen voorafgaande bijeenroeping van het algemeen bestuur of van het dagelijks bestuur gedogen, is de voorzitter bevoegd bij omstandigheden waaronder de veiligheid van een of meer waterstaatswerken, of anderszins de goede staat daarvan, in onmiddellijk en ernstig gevaar is of dreigt te komen, al die maatregelen te treffen waartoe die besturen bevoegd zijn, zolang deze toestand voortduurt en totdat deze besturen van hun bevoegdheid gebruik maken.”

Voor wat betreft beleidsmatige beslissingen is de dijkgraaf, naast voorzitter van het Waterschap Beleidsteam (WBT), ook de liaison vanuit het waterschap in het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT) of Regionaal Beleidsteam (RBT). De dijkgraaf zal als liaison zelf het besluit nemen om wel/niet als kernlid bij dit strategisch team aan te sluiten; dit is geheel afhankelijk van de soort calamiteit. De richtlijn is dat als het GBT of RBT is geactiveerd voor een calamiteit die de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het waterschap raakt de dijkgraaf altijd aansluit. Indien de dijkgraaf zelf niet in de gelegenheid is de liaisonrol te vervullen, laat zij zich vervangen door een daartoe aangewezen ander lid van het Dagelijks Bestuur.

Bevoegdheden burgemeester

De burgemeester heeft het opperbevel in geval van een ramp of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan. Ten behoeve van de openbare veiligheid kan gecoördineerd optreden met ander diensten waar de burgemeester normaliter niet over gaat noodzakelijk zijn. Opperbevel houdt in dat de burgemeester bij de bestrijding van een ramp bevelen kan geven aan diensten en organisaties die onder normale omstandigheden niet onder zijn gezag staan. Het opperbevel is te beschouwen als een nadere invulling van de noodbevoegdheden van de burgemeester op grond van de artikelen 175 (noodbevel) en 176 (noodverordening) van de Gemeentewet.

Bevoegdheden voorzitter veiligheidsregio

In geval van een ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, kan door de voorzitter veiligheidsregio worden opgeschaald naar GRIP 4. De voorzitter veiligheidsregio neemt dan het gezag van de bij de ramp of crisis betrokken

² Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure

burgemeester(s) over via het bijeenroepen van een Regionaal Beleidsteam (RBT). De voorzitter veiligheidsregio is dan ten behoeve van de openbare orde en openbare veiligheid in de betrokken gemeenten bij uitsluiting bevoegd toepassing te geven aan (de bevoegdheden en taken uit) een aantal wetsartikelen, waaronder het opperbevel uit artikel 5 Wvr. Dat betekent dat de betrokken burgemeesters zelf geen toepassing meer kunnen geven aan deze bevoegdheden, voor zover het (raakvlakken met) de betreffende ramp of crisis betreft.

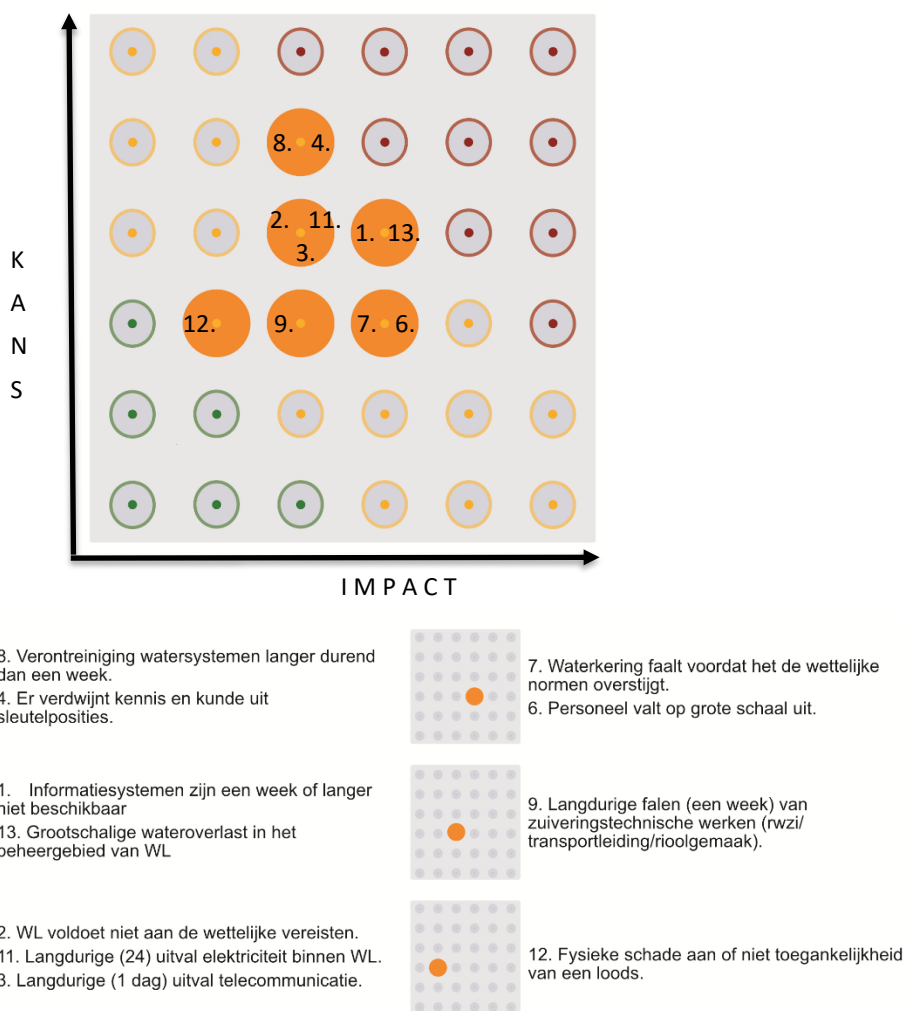
2.3. Beheergebied

Het beheergebied van Waterschap Limburg beslaat de gehele provincie Limburg. Het gebied heeft een oppervlakte van ongeveer 2.209 km², met 1,128 miljoen inwoners (nov. 2023) en 31 gemeenten. Enkele belangrijke beheerobjecten in dit gebied zijn: de waterkeringen langs de Maas (210 km), het watersysteem (3.061 km) met tal van waterpeilregulerende kunstwerken (2158 stuwen en 184 gemalen) en circa 475 regenwaterbuffers. In het beheergebied van Waterschap Limburg bevinden zich zeventien rioolwaterzuiveringsinstallaties en 572 kilometer transportleiding voor afvalwater.

De cijfers van Waterschap Limburg worden jaarlijks geactualiseerd en gepubliceerd op de website van het waterschap.

3. Risicoprofiel

Het risicoprofiel geeft inzicht in de aanwezige risico's waarop de taakuitoefening en bedrijfsvoering binnen het beheergebied is gebaseerd. Het risicoprofiel is tot stand gekomen door eerst de risico's te inventariseren, deze vervolgens uit te werken in oorzaken, gevolgen en mogelijke preventieve en correctieve beheersmaatregelen. Vervolgens zijn de risico's gekwantificeerd op kans/waarschijnlijkheid van optreden (van 'zeer zelden' – minder dan eens per 1000 jaar tot 'zeer vaak' – vaker dan tienmaal per jaar) en mogelijk impact vanuit zes invalshoeken: financiële impact, compliance, water-/omgevingsveiligheid, imago, waterkwaliteit, continuïteit en personele veiligheid. De detailuitwerking van deze risicoanalyse is vastgelegd in het document 'Risicoprofiel Waterschap Limburg – 2024'. De risicoanalyse heeft geleid tot het volgende risicoprofiel, met op de verticale as de kans dat een risico kan optreden; de horizontale as geeft de impact weer.

Figuur 2 Risicoprofiel Waterschap Limburg 2024

Voor verschillende incidenttypen – wateroverlast / waterkwaliteit / droogte / bedrijfscontinuïteit – zijn calamiteitenbestrijdingsplannen (CBP's) opgesteld, waarin nader is uitgewerkt welke acties dienen te worden ondernomen bij het optreden van welke risicogebeurtenis. Voor calamiteiten in de afvalwaterketen bij WBL wordt in 2024 een CBP Zuiveringsbeheer opgesteld, gebaseerd op de scenariokaarten die nu bij WBL in gebruik zijn.

4. Crisisstructuur

Het waterschap heeft ten behoeve van de bestrijding van calamiteiten een structuur met teams voor leiding, coördinatie en besluitvorming, de zogenoemde crisisbeheersingsorganisatie. Deze 'slapende' organisatie bestaat uit verschillende teams (zoals beschreven in paragraaf 4.1) en wordt geactiveerd wanneer een incident niet langer binnen de reguliere werkprocessen kan worden bestreden. Het uitgangspunt van WL is dat elk incident zo lang mogelijk binnen de reguliere lijn wordt opgepakt. Pas/alleen wanneer er meer centrale coördinatie en leiding nodig is, wordt de crisisbeheersingsorganisatie gealarmeerd. Ook kan er asynchroon worden opgeschaald, waarbij er een team Crisiscommunicatie in de lucht komt, als er veel media- en/of persaandacht is of als er veel vragen vanuit de omgeving worden gesteld, zonder dat er buiten technische beheersmaatregelen worden getroffen. Voor 'dagelijkse incidenten' (verstoringen en incidenten) is geen bijzondere coördinatiestructuur (opschaling) nodig. De aanpak van dergelijke gebeurtenissen vindt plaats in de reguliere lijnorganisatie.³

Een calamiteit kan tegelijkertijd meerdere taakvelden raken (bijvoorbeeld oppervlaktewaterkwaliteit en zuiveren). De crisisbeheersingsorganisatie coördineert al die taakvelden en zorgt voor een integrale (multidisciplinaire) aanpak.

4.1. Overzicht crisisbeheersingsorganisatie

Binnen de crisisbeheersingsorganisatie zijn verschillende crisisteam te onderscheiden, namelijk het Waterschap Actieteam (WAT), het Waterschap Operationele Team (WOT) en het Waterschap Beleidsteam (WBT). Daarnaast kunnen tijdens een calamiteit enkele ondersteunende teams actief worden, dit gaat om een scenarioteam, het Crisis Informatie Centrum (CIC), en een Werkgebiedsteam (WGT) Horst of WGT Sittard. Het WGT kan zowel in de koude (= reguliere beheersituatie met teams werkgebied) als warme fase actief zijn; in de warme fase krijgt de leider WGT meer mandaat. De crisisbeheersingsorganisatie van Waterschap Limburg wordt geactiveerd als sprake is van coördinatiefase 1, 2, 3 of 4.

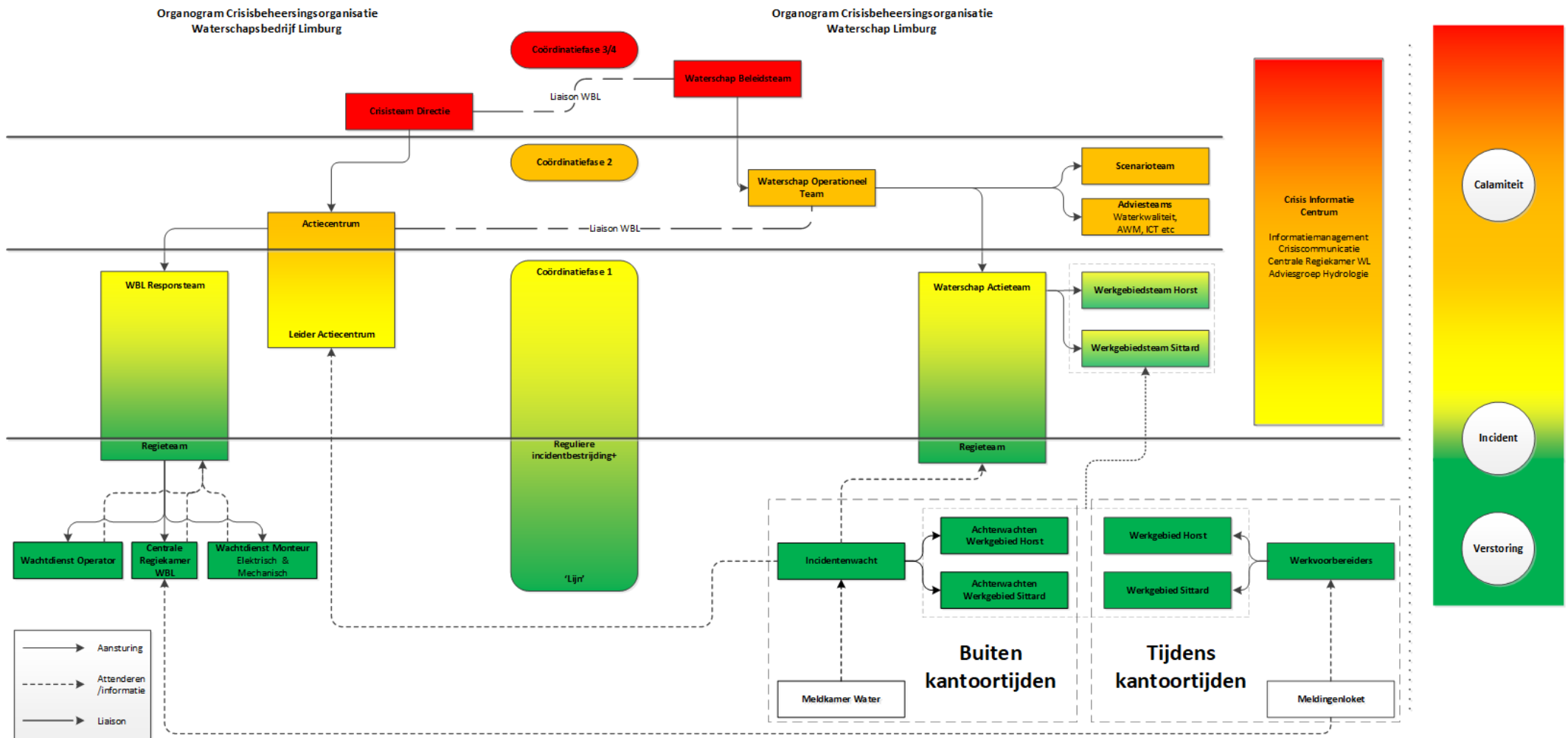
WBL kent een iets andere fasering en maakt onderscheid tussen incidentmanagement en crisismanagement. Incidenten betreffende zuiveringstechnische werken worden eigenstandig opgepakt binnen WBL, in eerste instantie in de lijn en bij opschaling door de crisisbeheersingsorganisatie. Het Actiecentrum WBL is min of meer vergelijkbaar met het WAT van WL. Als verdere opschaling naar coördinatiefase 2 nodig is, is WL 'in de lead' en levert WBL liaisons voor het WOT en WBT van WL.

In hoofdstuk 5 wordt uitgebreid toegelicht wat de verschillen zijn tussen de coördinatiefasen en op basis van welke criteria het waterschap naar een volgende coördinatiefase overgaat.

Binnen de reguliere incidentbestrijding kan een Regieteam worden ingezet, dit team is echter geen onderdeel van de crisisbeheersingsorganisatie.

In onderstaande figuur 3 is een overzicht te zien van hoe de crisisbeheersingsorganisatie eruitziet per coördinatiefase. In de volgende paragrafen wordt de structuur van de crisisbeheersingsorganisatie nader toegelicht.

³ Risico van dit uitgangspunt is dat er té lang in de reguliere lijnorganisatie wordt geacteerd, wat ertoe kan leiden dat er problemen ontstaan met betrekking tot capaciteit, besluitvaardigheid etc. WL is zich hiervan bewust en probeert dit risico te mitigeren door in de reguliere lijnorganisatie steeds alert te blijven op eventuele veranderingen in de situatie die reden kunnen zijn voor opschaling. Hiertoe wordt een veranderende situatie steeds naast de criteria voor opschaling gelegd.

Figuur 3 3 Overzicht crisisbeheersingsorganisatie Waterschap Limburg en Waterschapsbedrijf Limburg

4.2. Reguliere incidentbestrijding

Het grootste deel van de incidenten wordt opgepakt in de lijnorganisatie. Hiervoor is 24/7 de monitoringswacht en incidentenwacht⁴ actief. Zij reageren als eerste op afwijkingen, meldingen en klachten. Reguliere klachten en meldingen worden zo afgehandeld.

Bij WBL wordt het merendeel van de incidenten opgepakt middels de Centrale Regie Kamer (CRK) WBL; deze is 24/7 actief. Zij reageren als eerste op afwijkingen, meldingen en klachten. Reguliere klachten en meldingen worden zo afgehandeld. Zo nodig stemt de CRK buiten kantooruren af met de Leider Actiecentrum (LAC) over de verdere afhandeling.

Bij calamiteiten met een hoge impact is meer coördinatie of mandaat nodig. We streven ernaar om zo lang mogelijk in de reguliere lijnorganisatie te blijven werken. Indien er behoefte is aan meer afstemming/sturing/regie, zonder dat er een crisisstructuur nodig is, dan kan er in deze lijn een Regieteam en zo nodig een lokaal team werkgebied Horst/Sittard worden geformeerd. De incidentenwacht informeert de adviseur crisisbeheersing. De adviseur crisisbeheersing of diens vervanger fungeert als voorportaal van het Regieteam en adviseert de clustermanager Areaalbeheer vervolgens om wel/geen Regieteam te formeren.

4.2.1. Regieteam

De leider van het Regieteam stemt af met de Waterschap Operationeel Leider (WOL) of er een faseovergang plaats moet vinden naar het WAT. Het WAT heeft in de basis dezelfde kernbezetting als het Regieteam. In het geval dat een incident dient te worden aangemerkt als een calamiteit, transformeert het Regieteam op besluit van de WOL naar een Waterschap Actie Team (WAT). Het Regieteam treedt in werking bij calamiteiten binnen WL met meer dan één van de volgende kenmerken:

- Er is behoefte aan meer afstemming/sturing/regie;
- De benodigde inspanning overstijgt de reguliere bedrijfsvoering of dreigt de reguliere bedrijfsvoering te overstijgen;
- Er is afstemming nodig met één of meerdere crisispartners;
- Het incident heeft (beperkte) impact op de omgeving;
- Het incident overstijgt de grenzen van het beheergebied van WL;
- Er sprake is van lichamelijk letsel.

Bevoegdheden	Het Regieteam heeft als team geen extra bevoegdheden. De bevoegdheden zijn enkel afkomstig uit de bevoegdheden die elke aangesloten functionaris heeft (denk hierbij aan de clustermanager Areaalbeheer).
Verantwoordelijkheid	<ul style="list-style-type: none">• Registratie van besluiten, inclusief het registreren en vastleggen van geleden en/of veroorzaakte schades.• Het schakelen met de WOL wanneer het incident niet langer door de reguliere lijnorganisatie onder controle gehouden/afgehandeld kan worden.
Taken	<ul style="list-style-type: none">• Monitort de lijnorganisatie op de afhandeling van een incident en zal waar nodig advies, steun en regie geven en nemen.

⁴ De incidentwacht is buiten kantooruren het loket voor WL.

	<ul style="list-style-type: none"> • De leider van het Regieteam stuurt, indien nodig, het team werkgebied Horst/Sittard aan. • Het vergaderen middels het model proces, beeld-, oordeel- en besluitvorming (PBOB).
Samenstelling	<p>Het Regieteam kent een ad hoc samenstelling, maar bestaat minimaal uit de volgende functionarissen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leider (clustermanager Areaalbeheer/aangewezen plaatsvervanger⁵) • Adviseur crisisbeheersing • Adviseur communicatie • Informatiecoördinator <p>Verdere invulling vindt scenarioafhankelijk plaats.</p>
Praktische zaken	<ul style="list-style-type: none"> • Het Regieteam komt indien noodzakelijk samen in Roermond. • Het Regieteam is binnen 60 minuten na alarmering gereed om met de taakuitvoering aan te vangen. Hierbij dient ook de vraag gesteld te worden of iemand binnen de gestelde reactietijd op de aangegeven locatie aanwezig kan zijn. Taakuitvoering kan ook inhouden dat het proces middels telefoon of Microsoft Teams wordt gestart.

Afhankelijk van de situatie en behoefte wordt 'in de lijn' het team werkgebied Horst/Sittard op het incident ingezet om taken ten uitvoer te brengen en terugkoppeling hierover te geven aan het Regieteam, via de teammanager als die deelneemt in het Regieteam of via LCMS. De werkzaamheden van het team werkgebied Horst/Sittard worden gemonitord door het Regieteam.

4.3. De crisisbeheersingsorganisatie

Vanaf coördinatiefase 1 wordt de crisisbeheersingsorganisatie van Waterschap Limburg actief. De crisisbeheersingsorganisatie van het waterschap bestaat uit drie crisisteams en enkele ondersteunende teams. In deze paragraaf worden de rollen, taken, verantwoordelijkheden en samenstelling van de verschillende crisisteams beschreven.

4.3.1. WAT

Het Waterschap Actieteam (WAT) is een operationeel crisisteam dat actief wordt vanaf coördinatiefase 1. Het besluit tot opschalen naar coördinatiefase 1 wordt genomen door de WOL. Het WAT is in de praktijk een opgeschaalde en uitgebreide versie van het Regieteam (dat daarmee komt te vervallen) en geeft leiding aan de operationele uitvoering aan het bestrijden van een calamiteit. Het WAT coördineert alle uitvoerende activiteiten (bronbestrijding) buiten. Onder aansturing van de leider WAT betreft dit alle werkzaamheden die in de opgeschaalde situatie plaatsvinden. Het WAT is actief bij de coördinatiefasen 1, 2, 3 en 4 en vormt de schakel tussen de crisisteams op kantoor en via de werkgebiedsteams de bestrijding in het veld. Afhankelijk van de

⁵ Plaatsvervanger kan gelezen worden als:

- Rolinvulling bij afwezigheid van de clustermanager Areaalbeheer
- Rolinvulling als gevolg van scenariospecifieke omstandigheden door de verantwoordelijke clustermanager (ter illustratie: clustermanager IDM bij een ICT-storing)

aard van de calamiteit wordt de kernbezetting naar behoefte uitgebreid met één of meerdere specialisten en adviseurs.

Het WAT blijft in tegenstelling tot het regieteam te allen tijde intact, ook bij opschaling naar de volgende fase. Echter kunnen zich scenario's voordoen waarbij afstemming en besluitvorming op tactisch of strategisch niveau benodigd is, zonder dat op operationeel niveau uitvoerend werk verricht dient te worden. In dat geval kan een ander crisisteam ook zonder het WAT bestaan. De voorzitter/leider van het WAT heeft de mogelijkheid om een technisch voorzitter aan te wijzen voor het leiden van de vergadering. De beslissingsbevoegdheid blijft in dat geval liggen bij de formele voorzitter.

Bevoegdheden	<ul style="list-style-type: none"> • Neemt besluiten op uitvoerend niveau. • Geeft opdrachten aan het WGT Horst/Sittard tot het nemen van bestrijdingsmaatregelen in het veld binnen het bestaand beleid. • Geeft opdrachten aan aannemers. • Laat handhaving optreden in het kader van bevoegd gezag (indien van toepassing).
Verantwoordelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> • Het bijhouden van een logboek en registratie van besluiten in LCMS, inclusief het registreren en vastleggen van geleden en/of veroorzaakte schades. • Het opstellen en delen van het situatiebeeld met interne en externe belanghebbende crisisteam. • Het leveren van een liaison voor de Veiligheidsregio in GRIP-1 en het afstemmen daarmee. • Het borgen van tijdsige vervanging en aflossing van de teamleden, inclusief de bijbehorende overdracht. • Het verifiëren of alle eigen acties en genomen besluiten daadwerkelijk zijn uitgevoerd en het borgen van de uitgevoerde acties. • Het organiseren van interne berichtgeving, zowel horizontaal als verticaal, zolang het WOT nog niet actief is.
Taken	<ul style="list-style-type: none"> • Het coördineren van de bestrijding in het veld door het aansturen van de WGT's Horst / Sittard. • Het verwerken van de feiten, knelpunten en maatregelen op kaartmateriaal ter verdere beeldvorming voor de teams in de crisisbeheersingsorganisatie. • Het initiëren en interpreteren van onderzoek (onder andere metingen). • Het informeren van relevante stakeholders. • Het adviseren over de eventuele noodzaak tot verdere op- of afschaling. • Het zorgdragen voor het borgen van de uitvoering van openstaande acties door de lijnorganisatie. • Het vergaderen middels het model proces, beeld-, oordeel- en besluitvorming, (PBOB) en het afstemmen van het vergaderritme op die van eventuele andere in- en externe coördinatieteams; <p>Vanaf coördinatiefase 2 ook de taken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het uitvoeren van opdrachten vanuit het WOT.

	<ul style="list-style-type: none"> • Zo nodig aanvragen van personele en materiële bijstand bij het WOT. • Periodiek informeren van het WOT. • Het voorleggen van tactische besluiten aan het WOT.
Samenstelling	<p>Het WAT bestaat uit de kernsamenstelling van het Regieteam, eventueel aangevuld met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geo-informatiemedewerker • Administratieve ondersteuner(s) <p>Verdere invulling met b.v. inhoudelijk adviseurs vindt scenario-afhankelijk plaats.</p>
Praktische zaken	<ul style="list-style-type: none"> • Het WAT komt samen in Roermond; • Het WAT is binnen 60 minuten na alarmering gereed om met de taakuitvoering aan te vangen. Borging is vanuit vrije instroom.

De operationele leiding en coördinatie bij WBL sluit aan op de leiding en coördinatiestructuur van WL zoals beschreven in dit plan. Specifieke aanvullingen voor WBL:

In coördinatiefase 1 is er sprake van een incident met een brongebied (effecten beperkt tot onmiddellijke omgeving, bijvoorbeeld de rwzi, het rioolgemaal of ter hoogte van een leidingbreuk). De Coördinator Incident Management (CIM) is in deze fase eindverantwoordelijk voor het optreden. De CIM richt indien nodig ter ondersteuning van de werkzaamheden in het veld een responsteam in en geeft daar zelf leiding aan. Indien opschaling van toepassing is blijft de CIM als leider responsteam de verantwoordelijke en het aanspreekpunt voor de crisisorganisatie op de incidentlocatie. Aansturing van eigen medewerkers en aannemers blijft zijn/haar taak.

4.3.2. WOT

Het WOT geeft operationele leiding aan het bestrijden van de calamiteit in het effectgebied. Het team coördineert alle activiteiten op tactisch niveau. De WOL bepaalt de wijze waarop aan het tactisch niveau invulling wordt gegeven. Door deze 'vrijheid' in het inrichten van de organisatie op tactisch niveau ontstaat een flexibele structuur die de organisatie in omvang kan aanpassen aan de behoefte. Het WOT geeft sturing aan het WAT, team Crisiscommunicatie en het Scenarioeteam. Het WOT is actief bij de coördinatiefasen 2, 3 en 4 en richt zich vooral op de vertaling van scenario's naar effecten op thema's als (crisis)communicatie (in- en extern) en juridisch advies. Het WOT is het voorbereidend orgaan voor eventuele bestuurlijke besluitvorming in het Waterschap Beleidsteam (WBT).

De voorzitter/leider van het WOT heeft de mogelijkheid om een technisch voorzitter aan te wijzen voor het leiden van de vergadering. De beslissingsbevoegdheid blijft in dat geval liggen bij de formele voorzitter.

Bevoegdheden	<ul style="list-style-type: none"> • Mag uitvoerend niveau overrulen. • Draagt adviseurs en ondersteuners op aan de bestrijding deel te nemen, ook buiten de reguliere werktijden en werkzaamheden. • Laat handhaving optreden in het kader van bevoegd gezag (indien van toepassing).
Verantwoordelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> • Het besluiten over de door het WAT aangedragen beslispunten. • Het bijhouden van een logboek en registreren van besluiten. • Het laten opstellen en uitvoeren van een communicatietactiek in afstemming met de piketdirecteur, het WBT en WAT.

	<ul style="list-style-type: none"> • Het leveren van een liaison voor het Regionaal Operationeel Team (ROT) in GRIP-2 van de veiligheidsregio en het afstemmen daarmee. • Het (via de liaison ROT) afstemmen met de Veiligheidsregio over de eventuele opschalingsbehoefte- en/of noodzaak. • Besluitvorming over de uitvoering van acties op tactisch niveau. • Het opstellen en delen van het situatiebeeld met interne en externe belanghebbende crisisteams. • Het zo nodig aanwijzen van een informatiemanager. • Het borgen van tijdige vervanging en aflossing van de teamleden, inclusief de bijbehorende overdracht. • Het verifiëren of alle eigen acties en genomen besluiten daadwerkelijk zijn uitgevoerd en het borgen van de uitgevoerde acties. • Het in nauw overleg met de dijkgraaf/bestuurlijke beslisser en directie zorgdragen voor personeel dat in een eventueel (strafrechtelijk) onderzoek of onderzoek van de Inspectie Veiligheid en Justitie (IVJ) wordt ondervraagd, alsmede het borgen van dossiervorming in dit traject. Tevens borgen dat deze zorg in de nafase in de lijnorganisatie wordt belegd. • Het organiseren van interne berichtgeving.
Taken	<ul style="list-style-type: none"> • Coördineren van de tactische leiding van de bestrijding. • Het toevoegen van de tactische componenten, juridische en communicatieve context aan het technisch inhoudelijk voorstel van het WAT. • Het beoordelen van de effectiviteit van de genomen maatregelen en het maken van prognoses over de ontwikkeling van de calamiteit. • Coördineren van de informatiestromen (in- en extern). • Periodiek informeren van het WAT. • Zo nodig aanvragen van personele en materiële bijstand van elders. • Het onderhouden van contact/overleg met crisispartners op tactisch coördinerend niveau. • Organiseren van een telefonische bereikbaarheid (in- en extern), zo nodig door het laten activeren van een callcenter; inclusief operationele bemensing en inhoudelijke begeleiding. • Het adviseren over de eventuele noodzaak tot verdere op- of afschaling aan de dijkgraaf. • Het vergaderen conform het model proces, beeld-, oordeel- en besluitvorming (P-BOB). • Vanaf coördinatiefase 3 ook de taken: • Vertalen van de strategie (besluitvorming) van het WBT in tactische richtlijnen voor de uitvoering door het WOT en WAT. • Periodiek informeren/adviseren van het WBT. • Het voorleggen van bestuurlijke besluiten aan het WBT.
Samenstelling	<p>Het WOT bestaat uit de volgende rollen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorzitter: Operationeel Leider

	<ul style="list-style-type: none"> • Adviseur crisisbeheersing • Adviseur crisiscommunicatie • Informatiecoördinator • Evt. Administratieve ondersteuner(s) <p>Verdere invulling vindt scenario-afhankelijk plaats. Indien de calamiteit een zuiveringstechnisch werk betreft sluit een liaison vanuit WBL (veelal de LAC'er) aan in het WOT. De voorzitter heeft de mogelijkheid om een technisch voorzitter aan te wijzen.</p>
Praktische zaken	<ul style="list-style-type: none"> • Het WOT komt samen in Roermond • Het WOT is binnen 60 minuten na alarmering gereed om met de taakuitvoering aan te vangen. Borging middels piket en vrije instroom, afhankelijk van functionaris.

De leiding en coördinatie bij WBL sluit aan op de leiding en coördinatiestructuur van WL zoals beschreven in dit plan. Specifieke aanvullingen voor WBL:

In coördinatiefase 2 is er sprake van een calamiteit met een bron- en een effectgebied (effecten buiten de bronlocatie). De Leider ActieCentrum richt een actiecentrum in en is verantwoordelijk voor de aansturing hiervan. De Leider ActieCentrum richt zich op de ondersteuning van de leider responsteam (brongebied) en de effecten op afstand (effectgebied). Tevens informeert hij de operationeel leider WL en de voorzitter van het CrisisTeam Directie WBL. Zij besluiten zelfstandig of verdere opschaling gewenst is. Indien Waterschap Limburg eveneens opschaaft naar fase 2 neemt een liaison van WBL (directielid) plaats in het Waterschap Operationeel Team. Deze liaison behartigt de belangen van WBL op basis van informatie uit het actiecentrum. De eindverantwoordelijkheid voor de bestrijding van de calamiteit ligt in deze fase bij de operationeel leider van WL. De Leider ActieCentrum adviseert, door tussenkomst van een liaison, de WOL. Indien er sprake is van een calamiteit met opschaling van de veiligheidsregio, levert WL de benodigde liaisons. Deze vertegenwoordigen de crisisorganisatie van WBL en WL. Waar nodig laat deze zich vergezellen door een ter zake kundige van WBL.

4.3.3. WBT

Het Waterschap Beleidsteam (WBT) is het platform van waaruit de voorzitter/bestuurlijke beslisser (de dijkgraaf of een daartoe als vervanger aangewezen dagelijks bestuurslid) invulling geeft aan de besluitvorming, beleidsbepaling en beleidscoördinatie op strategisch niveau. Hij wordt daarin gesteund door een aantal vaste beleidsadviseurs. Daarnaast kunnen naar behoefte van de dijkgraaf ook de inhoudelijk dagelijks bestuursleden en beleidsadviseurs aanschuiven.

Los van het beleidsgebonden karakter van dit platform is het ook de plaats waarbinnen de voorzitter in overleg kan treden met andere gezagsdragers zoals collegadijk- of watergraven, burgemeesters, Hoofdingenieur-directeuren (HID'en) en vertegenwoordigers van belangenorganisaties (LLTB, natuurorganisaties).

Het WBT-overleg wordt voorgezeten door een technisch voorzitter. De technisch voorzitter leidt de vergadering, maar de beslissingsbevoegdheid blijft liggen bij de bestuurlijke beslisser, namelijk de dijkgraaf of een daartoe als vervanger aangewezen dagelijks bestuurslid.

Het WBT wordt actief vanaf coördinatiefase 3 en is ook in coördinatiefase 4 actief.

Bevoegdheden	<ul style="list-style-type: none"> • Mag besluiten op tactisch niveau overrulen. • Indien nodig via de bestuurlijke beslisser inzetten van elk personeelslid bij de bestrijding van de calamiteit. • Het via de bestuurlijke beslisser nemen van alle noodzakelijke maatregelen om gevaren voor waterstaatswerken af te wenden (artikel 5.29 Waterwet). • Eventuele zaken op basis van keur of bestuurlijke mandaatregelingen.
Verantwoordelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> • Besluiten over de door het WOT aangedragen beslispunten. • Het bijhouden van een logboek en registreren van besluiten. • Het bewaken van het imago van het waterschap en de bestuurlijke en politieke risico's. • De besluitvorming op strategisch niveau. • Het leveren van een liaison voor het Gemeentelijk of Regionaal Beleidsteam (GBT of RBT) in GRIP-3 of GRIP-4 van de veiligheidsregio en het afstemmen daarmee. • Het opstellen en delen van het situatiebeeld op strategisch niveau met interne en externe belanghebbende crisisteams. • Het borgen van tijdige vervanging en aflossing van de teamleden, inclusief de bijbehorende overdracht. • Het verifiëren of alle eigen acties en genomen besluiten daadwerkelijk zijn uitgevoerd en het borgen van de uitgevoerde acties.
Taken	<ul style="list-style-type: none"> • Coördineren van de strategische leiding van de calamiteitenbestrijding. • Het toevoegen van de bestuurlijke, juridische en communicatieve context/ strategie, aan het tactisch inhoudelijk voorstel van het WOT. • Het beoordelen van de effectiviteit van de genomen maatregelen en het maken van prognoses over de ontwikkeling van de calamiteit. • Opstellen van strategische richtlijnen voor de uitvoering door het WOT. • Het formuleren van nieuw beleid en strategieën met betrekking tot de calamiteitenbestrijding waarin bestaande plannen niet voorzien, zoals het stellen van doelen en kaders. • Het bewaken van de juiste gang van zaken tijdens de calamiteitenbestrijding. • Het delen van relevante informatie op strategisch niveau met de eigen bestuurders. • Het WBT coördineert de strategische calamiteitenbestrijding en legt verantwoording af aan het dagelijks en zo nodig algemeen bestuur. • Het onderhouden van contact/overleg met crisispartners op strategisch (bestuurlijk) coördinerend niveau. • Het vergaderen conform het model het model proces, beeld-, oordeel- en besluitvorming (P-BOB).

Samenstelling	<p>Het WBT bestaat uit de volgende rollen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Besliser (dijkgraaf of een daartoe als vervanger aangewezen dagelijks bestuurslid) • Technisch voorzitter • Piket-directeur WL (procesbewaker) • Directeur WBL (indien casus relatie met WBL heeft) • Informatiecoördinator • Leden dagelijks bestuur (afhankelijk van betreffende portefeuille) • Waterschap Operationeel Leider • Adviseur crisisbeheersing • Adviseur crisiscommunicatie • Verslaglegger WBT / Administratieve ondersteuner(s) <p>Verdere invulling vindt scenario-afhankelijk plaats.</p>
Praktische zaken	<ul style="list-style-type: none"> • Het WBT komt samen in Roermond • Het WBT is binnen 60 minuten na alarmering gereed om met de taakuitvoering aan te vangen

Indien de calamiteit een zuiveringstechnisch werk betreft en er is sprake van noodzaak tot bestuurlijke afstemming dan wel het nemen van besluiten die afwijken van bestaand beleid (coördinatiefase 3 en 4) zal vanuit het crisisteam directie van WBL, waar nodig, de directeur als liaison deel uitmaken van het WBT van WL. Deze onderhoudt het contact met het crisisteam directie en een eventuele liaison van WBL in het WOT.

Indien er binnen een veiligheidsregio sprake is van opschaling naar GRIP 3 of GRIP 4, wordt door de regionale crisisorganisatie een Gemeentelijk Beleidsteam (GBT) of Regionaal Beleidsteam (RBT) geformeerd. Het waterschap stuurt een liaison BT naar het betreffende beleidsteam. Deze behartigt de belangen van WL en WBL. Waar nodig laat deze zich vergezellen door een ter zake kundige van WBL.

4.4. Ondersteunende teams tijdens een calamiteit

4.4.1. Werkgebiedsteam Horst/Sittard / responsteam WBL

Waar tijdens de reguliere incidentbestrijding de teams in de werkgebieden Horst/Sittard nog in de lijnorganisatie hun werkzaamheden uitvoeren, kunnen zij vanaf coördinatiefase 1 onderdeel van de crisisbeheersingsorganisatie gaan uitmaken; dit ter beoordeling van de leider WAT. Het werkgebiedsteam voert taken uit en geeft hierover terugkoppeling aan het crisisteam, namelijk het WAT. Er kunnen twee WGT's bestaan; namelijk het WGT Horst en het WGT Sittard.

De werkzaamheden van het WGT verschillen tijdens een calamiteit ten opzichte van de reguliere incidentbestrijding op enkele punten:

- Er wordt een leider per WGT aangewezen; deze persoon sluit namens het WGT aan in het WAT (en zal in praktijk vaak digitaal/telefonisch aansluiten);
- De inzet van het WGT wordt minder vrijblijvend; vragen van de leider WGT worden opdrachten;
- Werkzaamheden ter bestrijding van calamiteiten krijgen prioriteit boven regulier werk.

De concrete taken, bevoegdheden etc. van het WGT staan beschreven in onderstaande tabel.

Bevoegdheden	Geen bevoegdheden als team. De bevoegdheden zijn afkomstig uit het mandaat dat iedere medewerker met een crisisrol binnen het team heeft gekregen.
Verantwoordelijkheid	Het WGT Horst/Sittard heeft de verantwoordelijkheid de taken ten uitvoer te brengen, terugkoppeling te geven over de huidige stand van zaken aan het WAT en de verantwoordelijkheden die iedere medewerker met een crisisrol binnen het team heeft gekregen.
Taken	<ul style="list-style-type: none"> • De technische uitvoering van het bestrijden van calamiteiten. • Het aansturen van het technische personeel en de aannemers die betrokken zijn.
Samenstelling	Ad hoc samenstelling op basis van benodigde specialismen. Kernsamenstelling: <ul style="list-style-type: none"> • Leider WGT • Werkvoorbereiding • Logistiek • Informatiecoördinator
Praktische zaken	<ul style="list-style-type: none"> • WGT-H komt samen op steunpunt Horst, WGT-S komt samen op steunpunt Sittard • Logistieke faciliteiten zijn calamiteitenloods Horst en calamiteitenloods Sittard • Reactietijd is binnen 60 minuten na alarmering gereed om met de taakuitvoering aan te vangen. Vanuit de organisatie kan er een waarschuwing worden afgegeven, waarbij functionarissen het verzoek krijgen zich gedurende een bepaalde periode beschikbaar te houden. De reactietijd is dan geborgd middels vrije instroom

Het eerdergenoemde responsteam van WBL, op de incidentlocatie onder leiding van de CIM, is vergelijkbaar met de WGT's van WL. Het responsteam geeft terugkoppeling aan het actiecentrum.

4.4.2. Scenarioteam

Vanaf coördinatiefase 2 kan het scenarioteam operationeel worden. De WOL, als voorzitter/leider van het WOT, besluit of een scenarioteam geactiveerd wordt. In onderstaande tabel staan de bevoegdheden, verantwoordelijkheden, taken, samenstelling en praktisch te regelen zaken van het scenarioteam beschreven.

Bevoegdheden	Geen bevoegdheden
Verantwoordelijkheid	Het scenarioteam is verantwoordelijk voor het scenario denken om van daaruit advies te geven aan het operationeel team en het bewaken van het eigen proces.
Taken	<ul style="list-style-type: none"> • Verschillende scenario's uitwerken. • Factoren verkennen die invloed kunnen hebben op scenario's. • Het toetsen van de waarschijnlijkheid van mogelijke scenario's. • Bevindingen weergeven in een goed beargumenteerd advies voor het WOT.
Samenstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Leider scenarioteam

	<ul style="list-style-type: none"> • Inhoudelijk experts (afhankelijk van de calamiteit, kan ook extern zijn)
Praktische zaken	<ul style="list-style-type: none"> • Locatie om bijeen te komen is Roermond • Reactietijd is binnen 60 minuten na alarmering gereed om met de taakuitvoering aan te vangen

4.4.3. Crisis Informatie Centrum

Om te waarborgen dat alle informatie tijdens een calamiteit of crisis op een centraal punt wordt verzameld en verspreid, wordt tijdens een calamiteit of crisis in coördinatiefase 1, 2 of 3 gebruik gemaakt van een intern Crisis Informatie Centrum (CIC). Dit centrum bestaat uit het team Informatiemanagement, het team Crisiscommunicatie, de Centrale Regiekamer (waterinformatiecentrum) en de Adviesgroep Hydrologie. Een overzicht van deze teams en de rol en invulling per fase is weergegeven in de tabel in bijlage 1.

Het team Crisiscommunicatie en het team Informatiemanagement kunnen worden gezien als actieteams die in dezelfde ruimte zaken met elkaar delen en acties uitvoeren. Het CIC heeft zitting in Roermond.

- Het team Informatiemanagement bestaat uit alle informatiecoördinatoren van het WAT, WOT en WBT (voor zover actief) en een informatiemanager (in coördinatiefase 2 en 3). Dit team moet er gezamenlijk voor zorgen dat zowel het WAT, WOT als het WBT een actueel beeld heeft. Naast hun deelname aan het team Informatiemanagement blijven alle informatiecoördinatoren hun eigen plaats behouden in het WAT, WOT of WBT. Wanneer een vergadering van een crisisteam plaatsvindt, sluit de informatiecoördinator van dat team daarbij aan. De informatiecoördinatoren van netwerkpartners staan telefonisch of via LCMS in contact met het team Informatiemanagement via de informatiemanager. Deze constructie draagt bij aan de continuïteit in de informatiestroom.
 - Het team Crisiscommunicatie bestaat uit alle adviseurs crisiscommunicatie uit het WAT, WOT en WBT en wordt voorgezeten door de Leider Crisiscommunicatie. Daarnaast kunnen een omgevingsanalist, perswoordvoerder, een webredacteur en een liaison stafsectie communicatie veiligheidsregio's als rolaccenten toegevoegd worden.
 - Dit team verzorgt de interne en externe communicatie en handelt conform het deelplan Crisiscommunicatie (d.d. 31 januari 2023). Het crisiscommunicatieplan is te vinden op GoverMaxx onder documentnummer WLDOC-806627783-5448.
 - Naast het team Crisiscommunicatie en het team Informatiemanagement zijn de Centrale Regiekamer (Waterinformatiecentrum) en de Adviesgroep Hydrologie onderdeel van het Crisis Informatie Centrum. De CRK brengt op basis van het feitelijke waterbeeld, de weers- en waterverwachtingen en informatie uit expertsystemen het actuele waterbeeld in. De adviesgroep Hydrologie speelt daarin een belangrijke rol.
- De samenstelling van deze teams zijn weergegeven in bijlage 1.

5. Crisisprocessen

Binnen de crisisbeheersing is een aantal processen te onderscheiden die ingeregeld worden om de calamiteit of crisis effectief en efficiënt aan te pakken. In dit hoofdstuk zijn deze processen beschreven, achtereenvolgens melding en alarmering, opschaling, leiding en coördinatie, informatiemanagement, crisiscommunicatie, afschaling en nafase.

5.1. Melding en alarmering

Een melding van een gebeurtenis komt telefonisch of via andere routes bij het waterschap binnen. De meldingen kunnen afkomstig zijn van onder andere inwoners en bedrijven in het beheergebied, de gemeenschappelijke meldkamer van de veiligheidsregio's en medewerkers van het waterschap zelf. Voor het aannemen van telefonische meldingen is het waterschap 24 uur per dag en 7 dagen per week bereikbaar (op werkdagen overdag via de receptie WL 088-8890100; buiten reguliere werktijden voor meldingen met spoed via de Meldkamer Water (0800-0341) die de incidentenwacht informeert).

De **monitoringswacht** en **incidentenwacht**⁶ reageren als eerste op afwijkingen, meldingen en klachten. Wanneer een melding met een hoge impact binnenkomt en coördinatie nodig is, alarmeert de incidentenwacht de adviseur crisisbeheersing. De adviseur crisisbeheersing fungeert als voorportaal van het Regieteam en adviseert de clustermanager Areaalbeheer vervolgens om wel of geen Regieteam of een lokaal team werkgebied Horst/Sittard te formeren.

In het geval van een calamiteit informeert de incidentenwacht, of de monitoringswacht vanuit de Centrale Regiekamer WL, de piketadviseur crisiscommunicatie, de adviseur crisisbeheersing en de voorzitter/leider van een hoger team over de situatie. De adviseur crisisbeheersing alarmeert vervolgens in afstemming met de voorzitter van het team telefonisch de leden van de crisisbeheersingsorganisatie. De snelheid en het coördinatieniveau van de afhandeling van de melding staan in verhouding tot de spoedeisendheid en aard van de melding.

5.2. Opschaling

Met op- of afschaling wordt bereikt dat effectieve coördinatie op de bestrijdingsmaatregelen en noodzakelijke besluitvorming op het juiste niveau kan plaatsvinden. De voorzitter/leider van het actieve team kan per calamiteit zelf bepalen welke ondersteunende teams en rollen noodzakelijk zijn voor de bestrijding. De rollen worden scenarioafhankelijk ingeschakeld. Voor het opschalen van crisisteams worden de opschalingscriteria toegepast. Hierbij kan gebruikgemaakt worden van asynchrone opschaling. Dit houdt in dat teams situationeel opschalen, los van de gebruikelijke volgorde en passend bij de behoefte op dat moment. Hiermee wordt voorkomen dat te veel functionarissen aan de start van de inzet worden gealarmeerd.

De voorzitter/leider van het actieve team brengt een advies uit aan het volgende niveau, waarna de Waterschap Operationeel Leider (coördinatiefase 1 en 2), respectievelijk de piketdirecteur (coördinatiefase 3) of de dijkgraaf/bestuurlijke beslisser (coördinatiefase 4) daarover het besluit neemt en overgaat tot alarmering.

De aard, omvang en gevolgen van een calamiteit en de behoefte aan coördinatie en besluitvorming bepalen de bijbehorende coördinatiefase. Er zijn vier coördinatiefasen gedefinieerd, met bijbehorende criteria voor opschaling. Indien een calamiteit een hoger niveau van verantwoordelijkheden vereist, wordt opgeschaald van uitvoerend naar tactisch en uiteindelijk strategisch niveau. De opschaling van de crisisbeheersingsorganisatie in vier fases is in onderstaande tabel gedefinieerd.

⁶ De incidentwacht is buiten kantooruren het loket voor WL.

5.2.1. Opschalingscriteria

De fases worden geactiveerd op het moment dat voldaan wordt aan de opschalingscriteria. Uitgangspunt van het waterschap is om zo lang als mogelijk in de reguliere lijn te werken.

Fase	Actieve teams	Criteria voor opschaling naar deze fase	Besluit tot opschaling
1	WAT CIC WGT's (naar behoefte)	<ul style="list-style-type: none"> De afhandeling van de situatie heeft een hoge urgentie en vraagt directe actie; De benodigde inspanning overstijgt de reguliere bedrijfsvoering en/of; Te nemen maatregelen passen niet binnen bestaand beleid en/of; Afstemming over operationele maatregelen met crisispartners is nodig. 	In overleg met de leider Regieteam door de Waterschap Operationeel Leider
2	WOT WAT CIC Scenarioteam (naar behoefte) WGT's (naar behoefte)	<p>Er is sprake van</p> <ul style="list-style-type: none"> een relatief grote impact op de omgeving en/of; (mogelijke) bedreiging of aantasting van de functionele werking van waterstaatswerken en/of; (mogelijke) bedreiging of aantasting van de bedrijfscontinuïteit en/of; (mogelijke) tegengestelde belangen in de in- en/of externe samenwerking en/of; (dreigende) schaarste (mens/middelen/materieel) en/of; van grote 'belangstelling' van media en burgers 	Door Waterschap Operationeel Leider
3	WBT WOT WAT CIC Scenarioteam (naar behoefte) WGT's (naar behoefte)	<ul style="list-style-type: none"> Bestuurlijke coördinatie is noodzakelijk (in- en/of extern) en/of; Er is sprake van mogelijke tegengestelde (bestuurlijke) belangen in de in- en/of externe samenwerking en/of; Er is sprake van een (zeer) grote impact op de omgeving (media/burgers) en/of; Er is mogelijk sprake van bedreiging voor mens, dier en milieu en/of; Er is sprake van slachtoffers en/of; Er is sprake van medewerkers die (mogelijk) betrokken/verdachten zijn in een onderzoek met betrekking tot de calamiteit; Er is mogelijk sprake van grote financiële en/of juridische consequenties en/of; De gehele aanpak van de calamiteit past niet binnen bestaand beleid; en/of; De belangen van het waterschap en die van de directe omgeving kunnen of zullen worden geschaad. 	Door piketdirecteur of voorzitter WBT in afstemming met Waterschap Operationeel Leider
4	WBT WOT WAT CIC Scenarioteam (naar behoefte) WGT's (naar behoefte)	<ul style="list-style-type: none"> Veiligheidsregio('s) is/zijn opgeschaald naar GRIP 4 en Waterschap Limburg is een van de betrokken partners in deze crisis. 	Door dijkgraaf/bestuurlijke beslisser in afstemming met Waterschap Operationeel Leider

Opschaling vindt plaats in afstemming met en onder verantwoordelijkheid van de leider of voorzitter/leider van het eerstvolgend escalatieniveau. Elke opschaling gebeurt in afstemming met de Waterschap Operationeel Leider. Voor opschaling naar een WBT stemmen de Waterschap Operationeel Leider en piketdirecteur of voorzitter WBT af.

Een opschaling naar een volgende coördinatiefase wordt gedeeld middels een pushbericht op EEF, een notificatie op de smartphones van de WL-medewerkers en, indien nodig, een e-mail⁷.

Indien er niet is opgeschaald, maar er vanuit de lijn een Regieteam actief is, worden de medewerkers eveneens geïnformeerd⁸.

Binnen de crisisbeheersingsorganisatie kan iedere crisisrol doorstromen naar een hoger crisisteam, tenzij er behoefte/noodzaak is voor aflossing.

5.2.2. Wijze van opschaling

Coördinatiefase 1

Opschaling naar coördinatiefase 1 gebeurt na afstemming tussen de leider van het Regieteam en de WOL. Bij opschaling wordt het Waterschap Actie Team (WAT) geactiveerd. Het WAT heeft in de basis dezelfde samenstelling als het Regieteam, en in geval van opschaling naar coördinatiefase 1 transformeert het Regieteam naar een WAT.

De medewerkers die werkzaam zijn in de werkgebieden Horst/Sittard worden vanaf coördinatiefase 1 Werkgebiedsteams (WGT's) genoemd. Het deel van het beheergebied en de organisatie dat niet is getroffen door de calamiteit blijft in de reguliere lijn werken en schaal niet automatisch mee op.

Vanaf coördinatiefase 1 wordt het Crisis Informatie Centrum (CIC) actief.

Coördinatiefase 2

Indien meer coördinatie nodig is, dan wordt er opgeschaald naar coördinatiefase 2. De leider WAT informeert en adviseert de WOL over de opschalingsbehoefte. De WOL besluit al dan niet tot opschaling naar coördinatiefase 2 en alarmering van het Waterschap Operationeel Team (WOT). Het WAT blijft naast het WOT in stand. De WOL stelt het WOT samen in overleg met de adviseur crisisbeheersing en informeert de piket-directeur over de ontwikkelingen.

Coördinatiefase 3

Bij noodzaak voor beleidsbeslissingen schaal het waterschap op naar coördinatiefase 3, waarbij er een Waterschap Beleidsteam (WBT) geformeerd wordt. Het WOT, CIC, scenarioteam en WAT en de WGT's blijven in stand. Het WBT richt zich vooral op de bestuurlijke effecten van een calamiteit op thema's als (crisis)communicatie en juridische kaders, voor zover bestaand beleid daarin niet voorziet en bestuurlijke besluitvorming nodig is. De (operationele) bestrijding wordt gecoördineerd vanuit het WOT. Bestuurlijke coördinatie gebeurt door het WBT, waar tevens kaders voor de operationele aanpak door het WAT en WOT worden bepaald. Zo nodig maakt de dijkgraaf (of een daartoe als vervanger aangewezen dagelijks bestuurslid) gebruik van de bijzondere (nood)bevoegdheden die hij heeft in geval van calamiteiten. De WOL informeert en adviseert piket-directeur over de eventueel verdere opschalingsbehoefte. De piketdirecteur besluit al dan niet tot verdere opschaling en alarmering van het WBT. De betrokken bestuurders (portefeuillehouders: thema en gebied) en de dijkgraaf worden formeel geïnformeerd door de piket-directeur.

⁷ Het bericht heeft de volgende strekking: "Attentie medewerkers: de crisisbeheersingsorganisatie van WL is opgeschaald naar coördinatiefase (#). Als je een opdracht krijgt vanuit de crisisbeheersingsorganisatie, dan heeft deze voorrang op je reguliere werk. Krijg je geen opdracht, dan kun je je reguliere werkzaamheden voor zover mogelijk continueren."

⁸ Het bericht heeft de volgende strekking: "Attentie medewerkers: Er is sprake van een incident. Het Regieteam is actief. Mogelijk krijg je een opdracht van je teammanager of planner. Krijg je géén opdracht, dan kun je je reguliere werkzaamheden voor zover mogelijk continueren."

Het waterschap schaalst monodisciplinair niet verder op dan coördinatiefase 3, omdat de interne coördinatiestructuur in coördinatiefase 4 niet meer verandert. Het waterschap is in coördinatiefase 3 tot het hoogste interne niveau opgeschaald.

De piketdirecteur informeert de dijkgraaf/bestuurlijke beslisser over de eventuele verdere opschalingsbehoefte. De veiligheidsregio kan een verzoek doen om een liaison aan te laten sluiten in het BT van de veiligheidsregio, in dit geval de dijkgraaf of het door de dijkgraaf aangewezen dagelijks bestuurslid. De betrokken bestuurders (portefeuillehouders: thema en gebied) worden geïnformeerd door de piket-directeur.

Coördinatiefase 4

Het verschil met coördinatiefase 3, is dat het bij coördinatiefase 4 om een crisis gaat waarbij de veiligheidsregio('s) is/zijn opgeschaald naar GRIP 4 en waarbij Waterschap Limburg een van de betrokken partners is (zie par. 4.6). In deze coördinatiefase verandert de interne coördinatiestructuur niet meer (de waterbeheerder is immers al tot het hoogste niveau opgeschaald).

5.2.3. Opschaling van partners

Ook partners in de incidentbestrijding zullen werken in een crisisstructuur. Voor de veiligheidsregio's geldt dat gewerkt wordt met de GRIP-structuur. Een verdere toelichting op de samenwerking met relevante crisispartners is opgenomen in hoofdstuk 6.

Per GRIP-oposchaling maakt de adviseur crisisbeheersing (in afstemming met de WOL) een inschatting van nut en noodzaak om in de eigen organisatie al dan niet minimaal het opschalingsniveau van de veiligheidsregio('s) te volgen indien er sprake is van een watergerelateerde calamiteit.

5.3. Leiding en coördinatie

Tijdens crises dienen er snel besluiten genomen te worden op basis van zo volledig mogelijke informatie. Om te zorgen dat alle feitelijke informatie zo efficiënt mogelijk wordt verwerkt, problemen in kaart worden gebracht en passende besluiten worden genomen, is het noodzakelijk dat er op een snelle, efficiënte en gestructureerde manier wordt vergaderd. Vergaderingen dienen bij voorkeur zo kort mogelijk te duren (streven is binnen één uur); de calamiteit wordt immers niet tijdens de vergadering zelf onder controle gebracht. Dat gebeurt tijdens het uitvoeren van de acties ná de vergadering. Hoe langer er vergaderd wordt door het team, hoe langer de calamiteit buiten de gelegenheid krijgt om verder te escaleren. Daarom dient er een vooraf vastgestelde vergaderstructuur te worden gehanteerd. Dit wordt gemonitord en bijgestuurd door de adviseur crisisbeheersing.

Vergaderen gaat via de **PBOB(OC)** methode:

P: Procesafspraken. De vergadering start met het maken van een aantal procesafspraken: hoe lang vergaderen we, wie vervult welke rol, wat doen we met binnenkomende telefoonoproepen en wat is het doel van de vergadering. Het is goed gebruik om hier ook een 'emo-check' aan toe te voegen waarbij de voorzitter/leider bij iedereen vraagt of hij/zij niet emotioneel bij de calamiteit betrokken is of een thuissituatie heeft die een effectieve bijdrage in de weg staat.

B: Beeldvorming. Het team vormt zich een beeld van de situatie en verzamelt feitelijke informatie. Ook ontbrekende feiten ('vraagtekens') worden geïnventariseerd en voor de volgende vergadering beantwoord. Een omgevingsanalyse is onderdeel van de beeldvorming.

O: Oordeelsvorming. Nadat het beeld voor zo ver mogelijk compleet is, zal het team nadenken over de impact van de calamiteit. Wat betekent deze calamiteit voor de organisatie? Welke knelpunten

moeten worden opgelost en welke maatregelen en acties zijn daarvoor nodig. Onderdeel van de oordeelsvorming is het denken in scenario's (die uitgewerkt worden/zijn in het scenarioteam) en het maken van een impactanalyse.

B: Besluitvorming. Op basis van de oordeelsvorming neemt het team besluiten, formuleert het team acties en koppelt deze acties aan een actiehouder en een deadline. Vervolgens wordt de vergadering afgesloten en spreekt men af wanneer de volgende vergadering plaatsvindt.

O: Opdrachten. Teamleden werken aan de individuele opdrachten, buiten de crisisruimte. Alleen de voorzitter/leider en de informatiecoördinator blijven in de crisisruimte. Alle andere leden verlaten de crisisruimte.

C: Controle. Teamleden zorgen voor feedback op de uitgezette taken en opdrachten aan de informatiecoördinator.

Aflossing en opvolging

In de koude fase is al nagedacht over het opstellen van vervangings- en aflossingsschema's voor de langere termijn (ARBO-omstandigheden). Er is een roosterschema gemaakt voor de verschillende crisisrollen in de diverse crisisteams, dat door HRM kan worden gevuld als een calamiteit langer duurt. Potentiële vervangers worden dan ook gedurende de bestrijding regelmatig over de stand van zaken geïnformeerd, zodat een vlotte overdracht kan plaatsvinden. De teamvoorzitters/teamleiders zijn verantwoordelijk voor het aansturen op tijdige vervanging van de medewerkers. Zo nodig kunnen zij zich hierbij laten assisteren door de adviseur crisisbeheersing, HR-managers en/of het proces Mens, Organisatie, Ondersteuning (MOO).

Aanvragen van bijstand

In specifieke gevallen is het mogelijk om bijstand aan te vragen bij andere crisispartners, zoals de Unie van Waterschappen/Waterschapshulpteam en Defensie. Het kan hierbij gaan om personele capaciteit en om calamiteitenmateriaal, zoals pompen, zandzakken en drijfschermen.

5.4. Informatiemanagement

Informatiemanagement is het proces waarbinnen de verschillende crisisteams en mono- en multidisciplinaire samenwerkingspartners informatie verzamelen en met elkaar delen. Teneinde alle functionarissen en processen goed geïnformeerd te hebben en te houden zijn onderstaande (interne) procesafspraken geformuleerd.

5.4.1. Netcentrisch werken

Door middel van netcentrisch werken delen alle betrokken teams en organisaties zo snel mogelijk informatie met elkaar. Om dit op een overzichtelijke manier te delen, wordt er gebruik gemaakt van een afgeschermd website: het Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS). De multidisciplinaire crisisteams van de veiligheidsregio en monodisciplinaire kolommen van gemeenten (bevolkingszorg), GHOR, politie en de brandweer maken hier ook gebruik van. Daarnaast zijn er steeds meer andere organisaties die ook LCMS gebruiken, zoals Rijkswaterstaat, Defensie en nutsbedrijven.

In de Wet veiligheidsregio's (2010) is aan de waterschappen (als ketenpartner) een actieve rol in het fysieke veiligheidsdomein toebedeeld. Dit impliceert dat zij in staat zijn aan te sluiten bij de regionale werkwijzen van veiligheidsregio's en dat zij daarop ook de eigen organisaties inrichten. In 2014 heeft de Unie van Waterschappen een visie op netcentrisch werken vastgesteld, die is opgenomen in het 'Referentiekader implementatie Netcentrisch Werken waterschappen' (2014). Die visie luidt "Informatiemanagement vormt de ruggengraat van een goede crisisbeheersing en de essentiële verbinding naar de veiligheidsregio tijdens crises".

Alle waterschappen werken uniform volgens de gedachte van het netcentrisch werken:

- Zij ontwikkelen één uniforme basismethode (werkwijze) voor de waterschappen.
- Zij ontsluiten en delen één gezamenlijk waterbeeld met de crisispartners, die dit beeld als onmisbaar beschouwen binnen de eigen besluitvorming.
- Zij sluiten aan bij de ontwikkelingen en behoeften van de veiligheidsregio's.

LCMS

De crisisteams vullen het LCMS met het actuele beeld van de situatie en acties. Het LCMS kan door alle teams en ketenpartners worden ingezien. LCMS wordt gevuld door de informatiecoördinatoren (ICO's).

Logboeken zijn bedoeld om persoonlijke acties van de ingezette functionarissen vast te leggen en voor een goede overdracht bij aflossing, verantwoording achteraf en als input voor de evaluatie. De crisisteamleider(s) en de adviseurs crisisbeheersing wijzen deelnemers op het bijhouden en archiveren van de logboeken.

Verslaglegging

Tijdens de crisioverleggen van het WBT wordt het crisisteam ondersteund voor de verslaglegging. De verslagen kunnen via LCMS netcentrisch worden gedeeld.

5.4.2. Afstemming tussen crisisfunctionarissen

Tijdens een calamiteit of crisis informeren de op dat moment actieve functionarissen in de crisisbeheersingsorganisatie betrokken personen binnen Waterschap Limburg. In onderstaande tabel is weergegeven hoe dit in de praktijk eruit kan zien. De eerste lijn wordt geïnformeerd door de actieve crisisfunctionaris. De tweede lijn wordt geïnformeerd vanuit de eerste lijn.

Fase	Actieve (crisis)functionaris	Informeert 1 ^e lijn	Informeert 2 ^e lijn
0 Regulier incident met crisiskarakter	piket Incidentenwacht piket Monitoringswacht	Adviseur crisisbeheersing Clustermanager ABH Piket Waterschap Operationeel Leider	Piketdirecteur Dijkgraaf/bestuurlijke beslisser
1 Calamiteit	Leider WAT Adviseur crisisbeheersing Piket Communicatie	Piket Waterschap Operationeel Leider	Piketdirecteur Dijkgraaf/bestuurlijke beslisser Portefeuillehouder Dagelijks Bestuur
2 Calamiteit	Waterschap Operationeel Leider Adviseur crisisbeheersing Adviseur Crisiscommunicatie	Piketdirecteur Dijkgraaf/bestuurlijke beslisser	Portefeuillehouder Dagelijks Bestuur (Algemeen Bestuur)
3/4 Crisis	Dijkgraaf/bestuurlijke beslisser Piket Directeur Waterschap Operationeel Team Waterschap Beleidsteam	Dagelijks Bestuur	Algemeen Bestuur

5.4.3. Informatiemanagement met veiligheidsregio('s)

Vanaf coördinatiefase 2 wijst het waterschap een informatiemanager (IM) aan. De informatiemanager van het waterschap maakt zichzelf bekend bij de Informatiemanager ROT (IMROT) van de veiligheidsregio. De IMROT voert in opgeschaalde situaties van GRIP 2 of hoger de regie op het informatiemanagementproces en heeft veelvuldig contact met de secties van de kolommen en eventuele liaisons van betrokken crisispartners.

In niet opgeschaalde situaties vormt de IMROT de 'front office' van de regionale crisisorganisatie van de veiligheidsregio. Van de IMROT mag verwacht worden dat hij of zij informatie van crisispartners deelt met relevante crisisfunctionarissen binnen de regionale crisisorganisatie.

Nadere ad hoc afspraken worden gemaakt over hoe het waterschap informatie deelt met de veiligheidsregio en hoe dat in het LCMS van de veiligheidsregio wordt opgenomen. In termen van de veiligheidsregio zal de waterschapsfunctionaris informatiemanagement veelal ICO-WL of IM-WL worden genoemd.

In beginsel werkt de informatiemanager vanuit het Crisis Informatie Centrum op het kantoor van het waterschap vanwege de interne afstemming. Daar is deze verantwoordelijk voor het afstemmen van de beschikbare informatie en informatiebehoefte van de veiligheidsregio. In de eigen organisatie heeft de IM Waterschap daarom nauw contact met de crisisteams, in het bijzonder de voorzitter/leider en de ICO's en de liaisons van het waterschap die bij de veiligheidsregio actief zijn.

Archiveringssysteem

Tijdens een crisis wordt in het zaaksysteem 'GoverMaxx' een zaak voor de betreffende crisissituatie aangemaakt. Hierin worden alle relevante documenten opgeslagen en gearchiveerd. Denk daarbij aan bijlagen die in LCMS opgenomen zijn geweest, interne inhoudelijke adviezen, correspondentie, logboeken van de individuele crisisfunctionarissen, dagelijkse exports uit LCMS etc.

Tijdregistratie systeem TIM Enterprise

Het is van belang dat betrokken medewerkers hun uren en uitgaven goed vastleggen in respectievelijk het tijdregistratiesysteem TIM Enterprise voor de financiële verplichtingen. De voorzitters/leiders van de betrokken teams sturen hierop met ondersteuning van de administratief ondersteuners.

CrisisConnect

CrisisConnect is een app die mogelijk maakt dat een functionaris bij een incident beschikt over alle informatie die hij/zij nodig kan hebben. Bestrijdingsplannen, draaiboeken, instructies, fact sheets, documenten en belangrijke contactgegevens zijn eenvoudig terug te vinden, ware het een soort digitale draagbare bibliotheek. De gebruiker hoeft niet op het interne WL-netwerk ingelogd te zijn om de inhoud te raadplegen, waardoor de benodigde informatie locatie-onafhankelijk raadpleegbaar is.

De informatie die is opgeslagen in CrisisConnect kan zowel via de app op smartphone of tablet geraadpleegd worden als via de browser op de PC.

Alle (crisis-)functionarissen hebben toegang tot CrisisConnect of kunnen, wanneer er nog geen account is, dat conform procedure aanvragen.

5.5. Crisiscommunicatie

Crisiscommunicatie is een belangrijke pijler binnen de calamiteitenbestrijding. Om deze reden heeft crisiscommunicatie een zelfstandige plek binnen de crisisbeheersingsorganisatie, vertegenwoordigd door diverse adviseurs crisiscommunicatie en een leider crisiscommunicatie en heeft WL een specifiek deelplan crisiscommunicatie opgesteld. De crisiscommunicatie wordt uitgevoerd door het

team Crisiscommunicatie (CC) dat vanaf coördinatiefase 1 actief wordt. Het team CC is onderdeel van het CIC. Het team CC is verantwoordelijk voor het uitvoeren van het deelplan crisiscommunicatie.

Crisiscommunicatie is het verzamelen, verwerken en verspreiden van informatie die van belang is om een crisissituatie aan te pakken. Crisiscommunicatie haalt enerzijds de buitenwereld naar binnen om een informatiepositie op te bouwen en om een communicatieaanpak uit te werken (via een omgevingsanalyse). Anderzijds brengt het de binnenwereld naar buiten om gericht te voorzien in de gesignaleerde informatiebehoeften.

Crisiscommunicatie kent meerdere doelen en vormen:

- **Informatievoorziening (waarneembare informatietekorten):** Verstrekken van feitelijke informatie aan media en omgeving voor zover die informatie betrekking heeft op feiten en omstandigheden gerelateerd aan de crisissituatie, op de verantwoordelijkheden, taken en werkzaamheden van de diverse actoren binnen de crisisbeheersingsorganisatie en op de momenten waarop en middelen waarmee vanuit de crisisbeheersingsorganisatie correcte, relevante en actuele informatie beschikbaar wordt gesteld.
- **Schadebeperking (waarneembaar gedrag):** Instructies gericht op het beperken van schade voor en door (groepen in) de samenleving, waaronder ook het stimuleren van de zelfredzaamheid (handelingsperspectief) en de onderlinge hulpverlening (samenredzaamheid) en die faciliteren door tijdig informatie te verstrekken over het wat, waar, wanneer, hoe en over de mogelijke consequenties die daaraan verbonden zijn.
Richting geven aan het gedrag van (groepen in) de samenleving dat nodig is om de maatregelen van de overheid effectief te maken, zoals bij evacuatie en het verdelen van schaarse goederen en om versterking van de crisisbeheersing tegen te gaan, bijvoorbeeld gericht op het voorkomen van overbelaste communicatievoorzieningen of geblokkeerde toegangs- en afvoerwegen.
- **Betekenisgeving (waarneembare emoties, houdingen, standpunten):** duiden van de crisissituatie en die in een breder perspectief plaatsen, waarbij wordt aangesloten bij de maatschappelijke onrust en gevoelens die onder (groepen in) de samenleving leven. In voorkomende gevallen kan de publieksbeleving nog lang na de acute fase van de crisis aandacht vragen.

Regionale en/of provinciale crisis

Een lokale crisis kan ook een regionale crisis worden of zelfs in extremere gevallen een provinciale crisis. In beide situaties blijft het belangrijk om een actieve communicatierol te hebben als waterschap. Dit kan door te communiceren over de eigen acties (pompen plaatsen, dijkwachten inzetten, inspecties etc.) zoals beschreven in onze draaiboeken. Uiteraard dient dit te gebeuren in afstemming met de betrokken derden, zoals de veiligheidsregio's. Daarom is het van belang om in de koude fase al heldere afspraken te maken omtrent communicatie en de verdeling van rollen en taken. Om de communicatie tijdens een crisis optimaal te kunnen uitvoeren. Als er sprake is van een (regionale) calamiteit of een ramp, in de zin van de Wet veiligheidsregio's, is de veiligheidsregio – in het kader van haar verantwoordelijkheid voor de openbare orde en veiligheid – verantwoordelijk voor de coördinatie van de communicatie met het publiek.

In een overeenkomst tussen omroep en overheid is besloten dat L1 Radio de officiële rampenzender is. Die inzet is bedoeld voor acuut bedreigende situaties. Onderdeel van de afspraak is dat de Veiligheidsregio ieder kwartier de luisteraars bijpraat over de actuele stand van zaken. Aan het waterschap kan gevraagd worden om hiervoor informatie aan te leveren.

5.6. Afschaling en nafase

Een calamiteit kan een grote impact hebben. In eerste instantie zijn alle acties gericht op het bestrijden daarvan. Al tijdens de ‘warme’ fase van een calamiteit is het verstandig te kijken naar de acties die nodig zijn om terug te kunnen keren naar de ‘normale’ situatie; de zogenoemde nafase en nazorg. Juist de adequate afhandeling van de calamiteit in al zijn facetten is onderdeel van crisismanagement.

5.6.1. Afschaling

Bij het aflopen van een calamiteit of crisis kan afschaling van de crisisstructuur aan de orde komen. De criteria voor opschaling worden ook voor afschaling gehanteerd. De afschaling kan net als de opschaling op asynchrone wijze verlopen. Dit houdt in dat teams situationeel afschalen, los van de gebruikelijke (‘hiërarchische’ (WGT-)WAT-WOT-WBT) volgorde en passend bij de behoefte op dat moment. Daarnaast zijn er bij afschaling een aantal andere randvoorwaarden om te kunnen afschalen:

- het opstellen van een overdrachtsdocument van de crisisbeheersingsorganisatie naar de lijnorganisatie;
- capaciteit voor uitvoering van taken na afschaling.

Nafase is een belangrijk agendapunt van het crisisteam (WAT, WOT, of WBT), en niet alleen tijdens de laatste vergadering. Door al gedurende de calamiteit aan de nafase te denken, kan een start worden gemaakt met bijvoorbeeld een overdrachtsdocument of een plan van aanpak voor de nafase. Het bespreken hiervan staat daarom als een vast agendapunt in de laatste vergadering van het crisisteam. In de laatste vergadering wordt de overgang naar de nafase vastgesteld en kan daar een verantwoordelijke voor worden aangewezen.

Het overdrachtsdocument, dat wordt opgesteld onder verantwoordelijkheid van de Waterschap Operationeel Leider, bevat het overzicht met alle openstaande acties/lopende activiteiten, wie uit de lijnorganisatie verantwoordelijk is voor de afhandeling en de terugkoppeling over die afhandeling. Een plan van aanpak gaat verder; er kan een expliciete keuze gemaakt worden voor bijvoorbeeld een projectstructuur of voor het beleggen in de reguliere organisatie. Het plan van aanpak bevat informatie over:

- Op welke thema’s verwachten we nog activiteiten?
- Wie ‘trekt’ de nafase intern?
- Hoe organiseren we onszelf?
- Wat doen andere overheden en/of ketenpartners en hoe sluiten we hierop aan?
- Wat zijn bijbehorende doelstellingen en uitgangspunten?

5.6.2. Nafase

De nafase bestaat uit het geheel van processen die na een calamiteit op de langere termijn spelen; zoals evaluatie (zie hoofdstuk 7), verantwoording etc. Nazorg gaat over de ondersteuning van en zorg aan getroffen en (eigen) medewerkers.

In de nafase (weken, maanden en soms jaren na de calamiteit) liggen er belangrijke uitdagingen, die vragen om een verantwoorde overgang qua organisatie en aanpak. Kenmerken van de nafase zijn:

- De nafase start veelal al tijdens de acute fase.
- Elke nafase is uniek qua omvang, complexiteit en dynamiek.
- De nafase kan soms onverwacht lang duren.
- Een passende aanpak tijdens de calamiteit, is geen garantie voor de aanpak daarna.
- Het saamhorigheidsgevoel dat binnen een calamiteit of crisis kan ontstaan, is er tijdens de nafase vaak niet: conflicten kunnen ontstaan of herleven.

- De nafase is de fase waarin een systematische aanpak mogelijk is om veel onnodige problemen op middellange en lange termijn te voorkomen.
- Afstemming nazorg met ketenpartners en andere overheden.

5.6.3. Nazorg en overdracht

Met nazorg wordt de mogelijke behoefte aan emotionele en sociale steun bedoeld; zoals het luisterend oor, betrokkenheid en erkenning. Niet alleen voor de getroffenene (buiten de organisatie van WL), maar zeker ook voor de collega's die betrokken zijn geweest. Bij dit laatste zal vooral de reguliere organisatie (leidinggevend en HRM) een verantwoordelijke rol gaan nemen. Het initiatief voor het starten van de nazorg ligt bij de leider WAT. De leider WAT borgt alle openstaande operationele acties. In overleg met de leider WOT en zo nodig voorzitter van het WBT, worden ook openstaande acties op tactisch en strategisch niveau vastgelegd. Deze acties worden gearchiveerd bij het archief van de calamiteit. Vervolgens draagt de leider WOT het ingevulde overdrachtsformulier over aan de leidinggevend van de dagdagelijkse processen. Deze procesmanagers zijn vervolgens verantwoordelijk voor het borgen van alle openstaande acties en leggen acties zo nodig voor aan andere voor de uitvoering relevante procesmanagers. Acties in het nazorgtraject die een lange looptijd kennen, worden zo nodig door hen in de procesplannen opgenomen. Onderdelen van de nazorg en overdracht (kunnen) zijn:

- Personele aspecten zoals zorg voor het personeel (organiseren van een afsluitende bijeenkomst, controle op oververmoeidheid of algehele fysieke en psychische gesteldheid, urenverantwoording).
- Zorg voor 'persoonlijke' aspecten van getroffen burger en/of bedrijven (mentale en fysieke toestand, financiële schade en dergelijke).
- Juridische en financiële aspecten zoals het verhalen van kosten, betalen van facturen, de afhandeling van (schade)claims, behandelen van bezwaar en beroep.
- Waterstaatkundige aspecten zoals herstel van schade, bewaking en inspecties in het veld (bron- en effectgebied).
- Afronding van voorlichting over de calamiteit, anticiperen op imagoschade.
- Het opzetten van een monitoringstraject (bijvoorbeeld bij calamiteiten met ernstige verontreinigingen).
- Voor de afhandeling van de nazorg is het noodzakelijk dat alle betrokkenen logboeken en overige documenten (situatierapportages, adviezen, foto's, e-mails en dergelijke) goed worden bijgehouden en geregistreerd.

6. Externe crisispartners

Een goede samenwerking met andere overheden en instanties is noodzakelijk bij de bestrijding van calamiteiten. Deze organisaties vormen samen een netwerk. De betrokken medewerkers van het waterschap dienen dan ook bekend en ingesteld te zijn op taken en werkstructuren binnen dit netwerk waarmee zij tijdens een calamiteit te maken krijgen. Het is van cruciaal belang om in de koude fase relaties te onderhouden en te versterken, zodat in de warme fase goed kan worden samengewerkt. Bij een calamiteit van beperkte omvang zal het waterschap de benodigde menskracht en middelen zelf (moeten) organiseren. Bij calamiteiten van grotere omvang die zich bij meerdere waterschappen tegelijkertijd voordoen, kan het LOCC (Landelijk Operationeel Coördinatie centrum)⁹ worden verzocht haar coördinerende taak uit te voeren ten behoeve van de betrokken waterschappen/organisaties om af te stemmen en tot effectieve inzet te komen.

6.1. Veiligheidsregio's

Waterschap Limburg is gelegen in de veiligheidsregio's Limburg-Noord en Zuid-Limburg. Indien een watercalamiteit de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van (de organisaties in) de veiligheidsregio('s) raakt en daarbij multidisciplinaire behoefte aan coördinatie bestaat, wordt door daartoe gemandateerde functionarissen de multidisciplinaire crisisorganisatie van de veiligheidsregio opgestart. Opschaling daarvan verloopt volgens de GRIP-structuur. In dat geval werkt Waterschap Limburg nauw samen met één of beide veiligheidsregio's.

6.1.1. Opschaling in veiligheidsregio's: GRIP

De Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure (GRIP) is de werkwijze waarmee bepaald wordt hoe de coördinatie tussen de operationele diensten (brandweer, politie, GHOR en gemeente) verloopt. De procedures regelen opschaling op operationeel niveau (plaats van de calamiteit) tot bestuurlijk niveau (van gemeentelijk, regionaal of bovenregionaal).

Van de GRIP-fasering wordt enkel gebruik gemaakt indien gecoördineerd multidisciplinair optreden noodzakelijk is. Als uitgangspunt geldt dat alleen bij een GRIP-situatie waarbij een taak voor het waterschap is weggelegd, het waterschap mee opschaalt tot gelijkwaardig niveau. Als de veiligheidsregio opschaalt in geval van een niet-water gerelateerde calamiteit, schaaft het waterschap niet mee op. Wanneer de veiligheidsregio opschaalt naar GRIP 4 of 5 ten tijde van een water-gerelateerde calamiteit, functioneert het waterschap vanuit de interne coördinatiefase 4. Het is daarnaast van belang om aan te merken dat de GRIP-niveaus qua effectgebied niet hetzelfde zijn als binnen de coördinatieniveaus van het waterschap. Waar bij het waterschap een calamiteit al gauw over meerdere gemeenten gaat, is dat binnen de veiligheidsregio vaak pas bij een GRIP 4 het geval. Gemeentegrenzen zijn binnen het waterschap dus niet bepalend voor de opschaling naar coördinatiefasen 1 tot en met 3. Wel zal er een goede afstemming met de veiligheidsregio moeten zijn over de opschaling, zodat er op het juiste niveau kan worden overlegd over de aanpak (operationeel, tactisch en/of strategisch).

In de regionale crisisplannen van de veiligheidsregio's zijn afspraken gemaakt over de deelname van waterschapsfunctionarissen (liaisons) aan regionale crisisteams. Voor de beide veiligheidsregio's in Limburg geldt dat het waterschap in geval van crises wordt uitgenodigd om deel te nemen aan de regionale crisisteams als de calamiteit de taken, verantwoordelijkheden of bevoegdheden van WL

⁹ Het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (LOCC), bemenst door de OOV-kolommen (politie, brandweer, GHOR, Defensie en gemeente), zorgt voor een geïntegreerde benadering van de operationele aspecten van crisisbeheersing op nationaal niveau (onder andere overzicht inzetbare capaciteiten, operationele handelingsperspectieven en landelijk operationeel advies) in het kader van primair openbare orde en veiligheid. Het LOCC is 24/7 bereikbaar. De minister van Justitie en Veiligheid is de coördinerend minister op het gebied van crisisbeheersing. (NCTV, 2021)

raakt en deelname door betrokken partijen wenselijk wordt geacht. Bij GRIP 4 wordt de voorzitter van het waterschap standaard uitgenodigd om deel te nemen aan het overleg van het beleidsteam. Daarna kan besloten worden of verdere deelname nodig/wenselijk is. Aan liaisons worden specifieke eisen gesteld. Onder andere op het gebied van mandaat en competenties. Om te voorkomen dat liaisons onbevoegd of onbekwaam zijn heeft het waterschap duidelijke afspraken gemaakt over taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden te vinden in het Rollenboek WL.

Indien het waterschap en de veiligheidsregio gelijktijdig zijn opgeschaald vanwege een calamiteit/crisis die voor beide partijen actie behoeft (lees: een watercalamiteit die multidisciplinair optreden vraagt), dienen de crisisteams zich via liaisons tot elkaar te verhouden. In onderstaande tabel is te zien hoe de opschalingsstructuur van het waterschap zich verhoudt tot de GRIP-structuur van de veiligheidsregio:

Coördinatie-fase WL	Crisisteams WL	GRIP VR	Crisisteam VR	Liaisonrol WL bij VR	Ingevuld door	Opkomsttijd + locatie VR / Streeftijd WL
Regulier	WGT Horst / Sittard	-	'Motorkap-overleg'	Achterwacht		VR: 30 minuten WL: 60 minuten
1	WAT	1	CoPI	Liaison CoPI		VR: 30 minuten WL: 60 minuten
2	WOT	2	ROT	Liaison ROT		VR: 45 minuten WL: 60 minuten
3	WBT	3	GBT	Liaison (R/G)BT	Dijkgraaf	Gemeentehuis: 60 minuten WL: 60 minuten
4	WBT	4	RBT	Liaison (R/G)BT	Dijkgraaf	VR: 60 minuten

Hoe de waterschappen in de crisisbeheersing van veiligheidsregio's zijn aangesloten, is ook beschreven in de Rampbestrijdingsplannen (RBP) van die regio's. De RBP's zijn gebaseerd op de uitgangspunten benoemd in het regionaal crisisplan. Het Regionaal Crisisplan (RCP) is weer gebaseerd op het 'Referentiekader Regionaal Crisisplan' en wet- en regelgeving. De veiligheidsregio's Limburg-Noord en Zuid-Limburg hebben voor vier kolommen (politiezorg, brandweezorg, geneeskundige zorg en bevolkingszorg) de processen beschreven in het RCP. In de RCP's zijn alle crisispartners opgesomd, met daarbij vermeld wat de taken/verantwoordelijkheden zijn. Voor het waterschap geldt daarbij het volgende: WL wordt geïnformeerd bij ieder GRIP-incident, inzet liaison afhankelijk van behoefte crisisteam of voorzitter team. De voorzitter WL c.q. de dijkgraaf maakt wettelijk deel uit van het RBT. Het proces 'Water- en scheepvaartzorg' staat dus niet als zodanig expliciet in het RCP van de veiligheidsregio's beschreven.

6.1.2 Rampbestrijdingsplan Hoogwater Limburg

Naar aanleiding van de hoogwatersituatie in juli 2021 is onder verantwoordelijkheid van de beide Limburgse veiligheidsregio's, met inbreng van de waterpartners Rijkswaterstaat en het Waterschap Limburg het Rampbestrijdingsplan Hoogwater Limburg herzien.

Het Rampbestrijdingsplan Hoogwater Limburg heeft drie doelstellingen:

1. Het vastleggen hoe de coördinatie tussen de betrokken actoren bij een hoogwatersituatie in de Maas en/of de beken en zijrivieren verloopt;
2. Het beschrijven van de omvang en de effecten van de verschillende hoogwaterscenario's;
3. Het vastleggen van de voorbereide acties en taken bij het optreden van hoge waterstanden in de Maas en/of de beken en zijrivieren.

In 2022 betrof de grootste wijziging het opnemen van afspraken over de zogenoemde 'alarmeringswaarden' bij de zijrivieren en het inzichtelijk krijgen van de problemen die zich kunnen voordoen bij hoogwater in die zijrivieren. Een belangrijke afspraak is ook het vroegtijdig informeren van de veiligheidsregio wanneer een situatie van (dreigende) wateroverlast wordt verwacht, of zich daadwerkelijk voordoet, zelfs voordat een Regieteam (zie 4.2.1) actief wordt.

In de herziening van 2023 is het multidisciplinaire Impact Analyse Team (IAT) geïntroduceerd. Het (IAT behelst een team specialisten waarvan men voornemens is deze in te zetten na het behalen van bepaalde criteria van waterhoogtes bij hoogwater. Wanneer duiding van het situationeel waterbeeld noodzakelijk is, kan het IAT worden opgeroepen. Het uitgangspunt hierbij is om één provinciaal team te formeren dat beide Regionale Operationele Teams (ROT's) adviseert. Het IAT heeft een adviserende functie richting de beide ROT's over de te verwachten afvoeren en waterstanden, kwetsbare plekken in primaire- en secundaire keringen, knelpunten en te overstroomde gebieden. Het IAT wordt naar verwachting in 2025 operationeel.

6.2. Samenwerking met waterbeheerders

Indien veiligheidsregio's niet zijn opgeschaald vindt rechtstreekse afstemming tussen de betrokken waterbeheerders (Rijkswaterstaat en collega-waterschappen) onderling plaats. Afhankelijk van de beschikbare tijd zal dit in fysieke overlegvorm zijn, digitaal overleg of telefonische afstemming. Dat wordt ad hoc georganiseerd. Indien veiligheidsregio's wel zijn opgeschaald vindt dit veelal ten kantore van de betrokken veiligheidsregio plaats (sectie Water- en Scheepvaartzorg), omdat men elkaar daar al ontmoet voorafgaand aan overleggen van regionale crisisteam. In de navolgende paragraaf wordt dit verder toegelicht.

De afstemming gaat vooral over het delen van informatie, waterbeelden, genomen en te nemen maatregelen en dergelijke. Dit staat vooral in het teken van het streven naar het zoveel mogelijk in gezamenlijkheid en tegen de laagst maatschappelijke belasting oplossen van de calamiteit. In deze afstemming vindt slechts beperkte besluitvorming plaats. Die is veelal gemandateerd aan (de voorzitters/leiders van) crisisteam in de eigen organisatie. Dit betekent dat in bepaalde situaties 'afspraken' uit het gezamenlijke overleg eerst in de eigen organisatie getoetst en zo nodig tot besluitvorming overgedragen moeten worden. Overigens spreekt het voor zich, dat op de werkvloer voorafgaand aan dergelijke afstemmingsoverleggen reeds contacten hebben plaatsgevonden, om te voorkomen dat in deze overleggen te veel nieuwe informatie op tafel komt. Dat zou vertraging in de afstemming en uiteindelijke besluitvorming betekenen.

Onderling worden afspraken gemaakt over locaties, tijdstippen en vertegenwoordigers. In beginsel zal veelal de meest betrokken waterbeheerder initiatiefnemer zijn. De voorzitters/leiders van de crisisteam binnen het waterschap zijn verantwoordelijk voor deze afstemming en kunnen zich zo nodig daarin laten vertegenwoordigen. Op operationeel/uitvoerend niveau, is ook rechtstreekse afstemming tussen diverse functionarissen mogelijk.

Het streven is zoveel mogelijk één wateradvies in te brengen in de regionale crisisteam en bij voorkeur dat advies op basis van onderlinge vertegenwoordiging in te brengen. Indien de situatie dusdanig complex is dat dit niet mogelijk is (bijvoorbeeld bij grote, tegengestelde belangen van de waterbeheerders), dan zullen de individuele waterbeheerders zelfstandig deelnemen in de overlegstructuur van de algemene kolom. De Wet veiligheidsregio's geeft de waterbeheerders hiervoor ruimte.

6.3. Landelijke crisispartners

6.3.1. Rijkswaterstaat

De adviseurs crisisbeheersing van Waterschap Limburg staan in de koude fase in nauw contact met de accountmanager crisismanagement van de regio Zuid-Nederland van Rijkswaterstaat. In geval van calamiteiten (warme fase) hebben de adviseur crisisbeheersing WL en de adviseur crisisbeheersing van RWS contact met elkaar. Ook kan het waterschap contact opnemen met het Crisis Informatie Centrum (CIC) van RWS. Het contact tussen het waterschap en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat loopt via RWS. Opgemerkt moet worden dat de coördinatiestructuur van Rijkswaterstaat (RWS) anders is dan die van de veiligheidsregio's en de waterschappen. De opschaling van de crisisorganisatie van RWS is weergegeven in bijlage 2.

6.3.2. Defensie

Tijdens een crisis kan een situatie ontstaan waarbij het waterschap Limburg niet zelf voldoende mensen en of middelen heeft om de benodigde beheersmaatregelen te treffen. Als de benodigde hulp niet kan worden geleverd door andere civiele partijen (collega-waterschappen of commerciële aannemers) kan steun worden gevraagd aan Defensie. De steunaanvraag kan betrekking hebben op mensen, middelen of meedekkracht. Als de veiligheidsregio is opgeschaald naar GRIP 2 of hoger loopt de aanvraag om bijstand van Defensie via de betreffende veiligheidsregio.

6.4. Samenwerking België/Duitsland

Een groot deel van het beheergebied van Waterschap Limburg grenst aan België en Duitsland. Veiligheidsregio's Limburg-Noord en Zuid-Limburg hebben overeenkomsten getekend met de Belgische provincies Luik en Limburg en de Duitse deelstaat Nordrhein-Westfalen op het gebied van samenwerking in rampenbestrijding en crisisbeheersing.

In het 'Verzamelboek Grensoverschrijdende Infokaarten' zijn twintig infokaarten opgenomen. Hierin zijn voor elke regio de grensoverschrijdende oppervlaktewateren opgenomen die het Waterschap Limburg deelt met België en Duitsland.

In het 'Adviesrapport grensoverschrijdende communicatie ten behoeve van crisis' zijn de verschillende samenwerkingsverbanden beschreven tussen Nederland, België en Duitsland. Ook zijn de politiek-bestuurlijke structuren, het waterbeheer en de crisisbeheersing in Duitsland en België beschreven in dit rapport.

7. Activiteiten koude fase

Wanneer de calamiteit of crisis afgerond is, heeft het team Crisisbeheersing een aantal verantwoordelijkheden voor activiteiten die plaatsvinden in de 'koude fase'. Dit gaat om het evalueren van de calamiteit of crisis, de kwaliteitsborging voor de crisisbeheersingsorganisatie en het minimaal eens per vier jaar reviseren van het crisisplan en onderliggende documenten.

7.1. Evalueren

Alle calamiteiten, waarbij de crisisbeheersingsorganisatie is opgeschaald naar coördinatiefase 2 of hoger, worden na afschaling zo spoedig mogelijk geëvalueerd. Bij incidenten met kleinere impact en opschaling tot slechts coördinatiefase 1 wordt situationeel bekeken of een evaluatie meerwaarde biedt en zo ja in welke vorm en omvang. De adviseur crisisbeheersing geeft nog tijdens de warme fase een advies over de wijze van evalueren waarover in het actieve crisisteam (bij voorkeur in het WOT) een besluit volgt. De voorzitter/leider van ieder betrokken team debrieft altijd mondeling het eigen team. Crisisbeheersing organiseert vervolgens de evaluatie waarbij alle betrokkenen wordt gevraagd te participeren.

Het evalueren van de inzet tijdens calamiteiten heeft de volgende doelen:

1. leren van lessen en ervaringen die de crisisbeheersingsorganisatie heeft opgedaan bij een calamiteit;
2. afleggen van verantwoording aan beleidsveld-beheerders en bestuurders over de aanpak, ingezette middelen, crisisbeheersing proces, enz.;
3. artikel 19.15 lid 4 van de Omgevingswet legt op: "de beheerder draagt zorg voor een evaluatie van het optreden en verder handelen" ... "in geval van gevaar" ("omstandigheden waardoor de goede staat van een of meer waterstaatswerken onmiddellijk en ernstig in het ongereede is of dreigt te geraken");
4. het presteren van het waterschap bij toekomstige crises verder te verbeteren;
5. de samenwerking met ketenpartners verder te verbeteren.

Om deze doelen te realiseren zijn er vaste normen opgesteld die in elke evaluatie minimaal worden opgenomen. Deze normen zijn de vijf kritische processen behorende bij crisisbeheersing:

1. Melden en alarmeren
2. Op- en afschaling
3. Leiding en coördinatie
4. Informatiemanagement
5. Crisiscommunicatie

Bij evaluaties zal ook meer worden gefocust op de resultaten van de inzet van de crisisbeheersingsorganisatie en niet alleen op de (deel)processen van crisisbeheersing.

Relevante lessen worden gedeeld met de functionarissen binnen de crisis- en reguliere organisatie.

De verantwoordelijkheid voor het evalueren en delen van deze lessen ligt bij het team crisisbeheersing. Evaluaties van opschalingen naar coördinatiefase 1 en 2 kunnen intern worden opgepakt. De evaluatie van een calamiteit waarbij naar fase 3 opgeschaald is, wordt vanwege onpartijdigheid bij voorkeur onder begeleiding van een extern bureau uitgevoerd.

Na afronding wordt de evaluatie voorgelegd aan de clustermanager Areaalbeheer (ABH) en deze bepaalt of het bij het Directieteam en/of het bestuur op de agenda komt. Wanneer we intern evalueren dan wordt samen met de deelnemers bepaald welke leerpunten er zijn en dan wordt er direct een actielijst met actiehouders en streefdata vastgesteld. Deze punten volgen op hoofdlijnen in het voorstel voor het DT en/of het bestuur. Waar nodig worden procedures en/of beleid

aangepast. De lessen worden benut als input voor het opleiden, trainen en oefenen van crisisfunctionarissen en -teams en revisie voor planvorming. Waar mogelijk worden ervaringen en lessen actief gedeeld met andere ketenpartners en branchegenoten.

7.2. Kwaliteitsborging

De processen van de crisisbeheersingsorganisatie, zowel de voorbereiding op als de werkelijke bestrijding zelf en de nazorg, zijn geborgd in 'GoverMaxx'. Per incident wordt een zaak aangemaakt, met een uniek zaaknummer. Evaluaties worden onder hetzelfde zaaknummer gearhiveerd (2020-Z5153). GoverMaxx omvat het geheel aan voorbereidingen op calamiteiten (zoals opleiden, trainen en oefenen, het maken en onderhouden van plannen en het evalueren). Feitelijk wordt hiermee vormgegeven aan de PDCA-cyclus:

- Plan: Het opstellen en onderhouden van plannen (crisisplan, bestrijdingsplannen en supplementen), organiseren van specifieke kennis en vaardigheden in relatie tot crisisbeheersing en het organiseren van bereik- en beschikbaarheid (bemensing).
- Do: Het bestrijden van calamiteiten en het uitvoeren van oefeningen.
- Check: Het evalueren van calamiteiten en oefeningen en adviseren over gewenste / noodzakelijke verbeteringen.
- Act: Het aanpassen van plannen en het oefenen.

De adviseurs crisisbeheersing zijn verantwoordelijk voor de regie op de voorbereidende activiteiten ten behoeve van de crisisbeheersingsorganisatie. Tijdens de daadwerkelijke bestrijding van calamiteiten draagt (vanaf fase 3) de piketdirecteur de ambtelijke verantwoordelijkheid en stuurt derhalve de ambtelijke organisatie aan. Deze is tevens de verbindende schakel naar het bestuur.

7.3. Revisie

Het is de taak van de adviseurs crisisbeheersing om dit crisisplan en de onderliggende documentatie actueel te houden en te voorzien van minimaal een vierjaarlijkse revisie. De laatste versie wordt in 'Govermaxx' opgeslagen en via EEF en CrisisConnect digitaal beschikbaar gesteld en in hardcopy in trolleys in de crisisruimtes.

8. Afkortingen

ABH	Areaalbeheer
CBP	Calamiteitenbestrijdingsplan
CC	Team Crisiscommunicatie
CIC	Crisis Informatie Centrum
CIM	Coördinator Incidentmanagement (bij WBL)
CoPI	Commando Plaats Incident
CRK	Centrale Regiekamer
CT	Calamiteitenteam
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure
HID	Hoofdingenieur-directeur
HIN	Hoofd Informatie
IM	Informatiemanager
IMROT	Informatiemanager ROT
IC	Informatiecoördinator (veiligheidsregio)
ICO	Informatiecoördinator (waterschap)
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IVJ	Inspectie Veiligheid en Justitie
LAC	Leider Actiecentrum (bij WBL)
LCMS	Landelijk Crisis Management Systeem
LLTB	Limburgse Land- en Tuinbouw Bond
LOCC	Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum
OL	Operationeel leider
OM	Openbaar Ministerie
OOV	Openbare Orde en Veiligheid
PBOB	Proces-, Beeld-, Oordeel- en Besluitvorming
PDCA-cyclus	Plan, Do, Check, Act-cyclus (ook wel bekend als de Deming-cirkel)
RBP	Rampbestrijdingsplan
RBT	Regionaal Beleidsteam
RCP	Regionaal Crisisplan
ROT	Regionaal Operationeel Team
RWS	Rijkswaterstaat
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
V&J	Veiligheid en Justitie
VRLN	Veiligheidsregio Limburg-Noord
VRZL	Veiligheidsregio Zuid-Limburg
WAT	Waterschap Actie Team
WBL	Waterschapsbedrijf Limburg
WBT	Waterschap Beleidsteam
WL	Waterschap Limburg
WOL	Waterschap Operationeel Leider
WOT	Waterschap Operationeel Team
Wvr	Wet veiligheidsregio's

Bijlage 1 Crisis Informatie Centrum Waterschap Limburg (CIC WL)

		Crisis Informatie Centrum						
		Team Crisiscommunicatie	Team Informatiemanagement	Centrale Regiekamer (Informatieknooppunt)	Adviesgroep Hydrologie	Adviesgroep Waterkeringen	Scenarioteam	Impact Analyseteam
		<i>Omgeving/mediabeeld</i>	<i>Gezamenlijk situationeel beeld</i>	<i>Waterbeeld</i>	<i>Input Hydrologie t.b.v. waterbeeld</i>	<i>Input waterkeringen t.b.v. waterbeeld</i>		
Regulier	Monitoringswacht- Incidentenwacht- Regieteam	Piketadviseur Communicatie	n.v.t.	Monitoringswacht op piket (Wordt ondersteund door Multidisciplinair team CRK zijnde Hydroloog en/of meetnetbeheerder en tactisch peilbeheerder)	n.v.t.	n.v.t.		
Fase 1 (24/7 actief)	WAT-CC- WGT Horst/WGT Sittard	Piketadviseur Communicatie = deelnemer WAT en actief in team Crisiscommunicatie	4 ICO's (WAT en WGT's) = deelnemer WAT en actief in adviesgroep Informatievoorziening	Monitoringswacht op piket (Wordt ondersteund door Multidisciplinair team CRK zijnde Hydroloog en/of meetnetbeheerder en tactisch peilbeheerder) Indien nodig kan er een extra hydroloog gevraagd worden te ondersteunen (Verloopt via leider WAT)	n.v.t.	Dijkspecialisten Adviseurs waterkeringen (waarvan één adviseur met rolaccent leider) ICO	Afhankelijk van noodzakelijkheid incident of calamiteit / vraag vanuit WAT.	n.v.t.
Fase 2 (24/7 actief)	WOT-WAT-CIC- WGT Horst/WGT Sittard	Adviseurs Crisiscommunicatie Leider neemt deel in WOT	4 ICO's en Informatiemanager = deelnemer WAT en WOT en actief in adviesgroep Informatievoorziening IM stelt situatiebeeld op	Monitoringswacht (Wordt vanaf fase 2 crisisrol)	Vakspecialisten hydrologie Adviseurs Hydrologie (waarvan één adviseur rolaccent leider adviesgroep hydrologie) ICO	Dijkspecialisten Adviseurs waterkeringen (waarvan één adviseur met rolaccent leider) ICO	Afhankelijk van noodzakelijkheid calamiteit / vraag vanuit WAT of WOT.	Afhankelijk van noodzakelijkheid volgens afwegingskader IAT.
Fase 3 (24/7 actief)	WBT- WOT-WAT-CIC- WGT Horst/WGT Sittard	Adviseurs Crisiscommunicatie Leider neemt deel in WBT	5 ICO's en Informatiemanager = deelnemer WAT, WOT en WBT actief in adviesgroep Informatievoorziening IM stelt situatiebeeld op	Monitoringswacht (crisisrol)	Vakspecialisten hydrologie Adviseurs Hydrologie (Waarvan één adviseur rolaccent leider adviesgroep hydrologie) ICO	Dijkspecialisten Adviseurs waterkeringen (waarvan één adviseur met rolaccent leider) ICO	Afhankelijk van noodzakelijkheid calamiteit / vraag vanuit WAT, WOT of WBT	Afhankelijk van noodzakelijkheid volgens afwegingskader IAT.

Bijlage 2 Opschaling crisisorganisatie RWS

De RWS-crisisorganisatie kent drie opschalingsniveaus: fase 1, 2 en 3.

Fase 0	Dagelijkse werkzaamheden en oplossen van (kleine) verstoringen. Uitvoering door de reguliere RWS organisatie.
Fase 1	Afhandeling op operationeel niveau. Inzet van een Bestrijdingsteam (BT) onder leiding van een Officier van Dienst (OvD)
Fase 2	Tactische coördinatie en besluitvorming. Inzet BT en Crisis team Rijkswaterstaat (CT-RWS).
Fase 3	Strategisch en beleidsmatige aspecten. Inzet van BT, CT-RWS en Corporate Crisis team (CCT).

Figuur Opschalingsfases RWS

Fase 1: Officier van Dienst en Bestrijdingsteam

Wanneer de situatie effect op de omgeving heeft en/of er coördinatie nodig is op de incidentlocatie, dan kan er een Officier van Dienst (OvD) worden gealarmeerd. Er wordt opgeschaald naar fase 1 en er is sprake van een calamiteit. In fase 1 wordt het bestrijdingsteam actief. De OvD staat aan het hoofd van dit team.

Fase 2: Crisis team Rijkswaterstaat

Als een calamiteit het normaal functioneren van het RWS-netwerk ernstig verstoort (of dreigt te verstoren), kan RWS opschalen naar fase 2. We spreken dan van een crisis, waarbij het Crisis team RWS (CT-RWS) bijeenkomt. Redenen om op te schalen zijn bijvoorbeeld een lange doorlooptijd met potentiële effecten voor de omgeving, imagoschade en/of behoorlijke financiële consequenties voor RWS. Ook grote politiek-bestuurlijke commotie en/of media-aandacht zonder dat er een specifieke fysieke calamiteit aan ten grondslag ligt, kan getypeerd worden als crisis. De beslisser fase 2 kan besluiten tot opschaling naar fase 2, bijvoorbeeld op advies van een OvD. Het CT-RWS is verantwoordelijk voor besluitvorming en coördinatie op tactisch niveau.

Fase 3: Corporate Crisis team

Als een crisis om strategische besluitvorming vraagt, kan RWS opschalen naar fase 3. Dit besluit is aan de beslisser fase 3, mogelijk op advies van de beslisser fase 2. In fase 3 komt het Corporate

Crisisteam (CCT) bijeen. Het CCT is verantwoordelijk voor besluitvorming op strategisch niveau.

Belangrijk te weten is dat bij het opschalen naar een hoger opschalingsniveau, het reeds opgeschaalde (crisis)team blijft bestaan. Bij een fase 2 opschaling kunnen dus het BT en het CT- RWS opgeschaald zijn, en bij een Fase 3 opschaling komt het CCT daar extra bij.

Crisis Informatie Centrum

Het Crisis Informatie Centrum (CIC) is het centrale punt waar RWS alle beschikbare informatie over (dreigende) calamiteiten en crises bundelt en ontsluit. Het CIC heeft daarmee een belangrijke taak in de monitoring van de situatie op de netwerken van RWS en de buitenwereld. Dankzij die monitoring kan het CIC bij (dreigende) calamiteiten en crises de crisisorganisatie proactief informeren. Wordt er daadwerkelijk opgeschaald, dan heeft het CIC een goede informatiepositie om de BT's en het CT- RWS te kunnen ondersteunen.

Indien een crisispartner tijdens de warme fase behoefte heeft aan een liaison van Rijkswaterstaat, dan kan deze via het CIC worden gevraagd (telefoonnummer 088-7979100).